NATIONAL LIBRARY
JAN 2 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND ABROAD

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, JANUARY 11, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

4. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 11. JANVĀRIS 19. GADS

AUTHORIZED AS SECONDCLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 6, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Atlikušas tikai 7 medaļas

Pēc priekšsēža prof. P. Lejiņa novērtējuma Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē 4. janvārī Ņujorkā, Latvijas 50 gadu atzinības medaļu „Pro Merito" piešķiršana bijis viens no labākajiem jubilejas gada pasākumiem, jo devis teicamu iespēju daudzināt Latvijas vārdu. No izgatavotajām 100 medaļām atlikušas vairs tikai 10, bet divas ir rezervētas un vienu piešķirā šai valdes sēdē. Tātad — atlikušo medaļu skaits tikai 7, bet nav paredzams, ka izgatavos jaunas, vismaz piešķiršanai cittautiešiem kopā ar diplomiem ne. Varētu vienīgi apsvērt jautājumu, vai arī latviešiem būtu interese medaļas iegādāties kā kollekcijas priekšmetu bez diploma.

Medaļas pieprasīja latviešu organizācijas, iesūtot ALAs sekretāriātam pieteikumu ar apbalvojamā nopelnu raksturojumu, bet tās piešķīra ALAs valde. Par katru medaļu ASV latviešu organizācijām bija jāmaksā 15 dol., bet pārējā: valstis 25 dol. Cenu starpība izskaidrojama ar to, ka ASV latvieši ziedojuši medaļas izgatavošanai, bet pārējie to nav darījuši. Par pašas ieteiktajiem apbalvojumiem maksāja ALA. Pārējās valstis medaļas pieprasīja caur savām centrālajām organizācijām.

Latviešu organizāciju vadītāji atzinuši šo medaļu lielo nozīmi, jo bez Latvijas vārda popularizēšanas tās deva iespēju daudzināt arī savas organizācijas un darbinieku vārdus, jo tie parasti medaļas pasniedza kādā svinīgā aktā vai citā piemērotā gadījumā. Akcija visumā norisinājās gludi, bet dažos gadījumos tomēr nevarēja vienoties, kuŗa organizācija maksās par medaļu, bet, ja maksātāju bija vairāk, tad — kas pasniedzējs? Tas radīja pārpratumus dažu organizāciju starpā. Dažos gadījumos sarūgtinājums bija tik liels, ka, piemēram, DV apvienība Dienvidkalifornijā paziņoja, ka izstājas no ALAs.

Jūlijā ALAs sekretāriātā pienāca raksts, ar kuŗu DV apvienības Dienvidkalifornijā pr-ks E. Leimanis pieprasīja medaļas amerikāņu sabiedriskajiem darbiniekiem Andersonam un Putnamam, vēloties tās pasniegt 2. novembrī DV sarīkojumā Losandželosā. Rakstam bija pievienota abu kandidātu nopelnu uzskaite un čeks par 30 dol. Oktobrī savukārt pienāca raksts no Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres komitejas Losandželosā, ar kuŗu A. Reins pieprasīja medaļas tiem pašiem abiem amerikāņiem, arī pievienojot samaksu. Šī komiteja reprezentēja 11 Losandželosas latviešu organizāciju, izņemot DV apvienību. ALAs ģenerālsekretārs telefoniski aicinājis abus pieprasītājus medaļu pasniegšanas lietu nokārtot savā starpā, ko A. Reins arī apsolīja. Medaļas nosūtītas A. Reinam, kas tās arī pasniedzis, DV priekšniekam E. Leimanim nosūtot medaļu vērtības atmaksu. Neviens tomēr ALAs sekretāriātam nav ziņojis, ka abas organizācijas par medaļu pasniegšanu nav vienojušās.

DV apvienības Kalifornijā pr-ks E. Leimanis par šādu rīcību protestēja ALAs priekšsēdim un ASV DV zemes vāldei. Pēdējā šo protestu atbalstīja un tās pr-dis V. Hazners savukārt piesūtīja ALAs priekšsēdim stingru protesta rakstu. Nule notikušajā ALAs sēdē noskaidrojās, ka neviena no Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres komitejā apvienotajām 11 organizācijām nav ziedojusi ALAs līdzekļu vākšanas akcijā, bet DV apvienība Dienvidkalifornijā to darījusi. Tagad tā paziņojusi, ka no ALAs izstājas un piesūtītos paskaidrojumu rakstus sūtīs nelasītus atpakaļ. ALAs valdes sēdes pārrunās arī noskaidrojās, ka Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres komitejai Losandželosā bijusi nesaprašanās ar ALAs izraudzīto līdzekļu vākšanas akcijas vadītāju Kalifornijai.

Līdzīgu atgadījumu ALAs valdes sēdē apskatīja pagājušajā vasarā, kad kāda Mičigenas latviešu organizācija bija pasteigusies pieprasīt medaļas savas pavalsts ievērojamākajiem amerikāņu darbiniekiem, bet kāda cita organizācija telefoniski brīdinājusi, ka pieprasītāji nav vienīgie medaļu pasniedzēji. Toreiz ALAs valde izstrādāja vadlīnijas, pēc kuŗām turpmāk līdzīgos gadījumos rīkoties. Pēc šiem noteikumiem, nevienošanās gadījumā pasniegšanas tiesības piekrita pirmajam ierosinātājam. Dienvidkalifornijas gadījumā tas nav ievērots, jo ALAs ģenerālsekretārs ticēja, ka vienošanās panākta. ALAs valde nav domājusi aizkart kādu DV apvienību, tādēļ vēlas nepatīkamo situāciju nokārtot.

Latviešu kollekcionāriem uz medaļas pieprasīšanas iespēju vēl jāgaida, ja tāda vispār radīsies, jo tas būs iespējams tikai pēc otrreizējas medaļu izgatavošanas. Latviešiem šīs medaļas ar pateicības diplomiem nepiešķir, tā arī kādas organizācijas ierosinājumu piešķirt medaļu latvietim, ALAs valde noraidīja.

—be

TORONTO LATVIEŠU BIEDRIBAS SESTDIENAS SKOLAS EGLĪTES VAKARĀ

Augšā pa kreisi: „Nogaršo cūkas šņukuriti," aicina budeļu vecākais (Andris Briedis), sniedzot šķīvi ar gardumu čigānam (Jānis Ozoliņš, ar pīpi mutē). — Augšā pa labi: Zaķi pārbauda Ziemsvētku vecīša maisu, vai tajā vēl nav kas palicis; baltais zaķis — Māra Luksa, brūnais zaķis — Orests Hartmanis. — Apakšā: Ludziņas „Lācīša Ziemsvētki" nobeigums; centrā lācītis (Visvaldis Freimanis) griež danci ar ķekatnieku un tautu meitām. Ludziņu bija sakārtojušas un iestudējušas skolotājas L. Blūma un M. Miezīte, un to noskatījās ap 500 apmeklētāju.

Foto: J. Liģers

DELEGĀCIJU GAIDĀS

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē 4. janvārī Ņujorkā pārrunājot delegāciju sūtīšanu uz ārzemēm, kasieris A. Zāģeris izteicās, ka šis sabiedrībā ir ļoti nepopulārs jautājums, jo neesot saticis nevienu, kas šo projektu apsveiktu. Ja no delegāciju sūtīšanas atteiktos, — savu pārliecību izteica A. Zāģeris, — ienāktu daži papildziedojumi. Līdzīgas domas viņš izteicis gandrīz katrā valdes sēdē. Priekšsēdis prof. P. Lejiņš tomēr norādīja, ka divi ALAs kongresi šādu lēmumu pieņēmuši, tādēļ delegācijas šogad būtu jāsūta. Jautājums tomēr vēl pētījams, un šogad delegācijas būtu sūtāmas tikai uz dažām valstīm, piemēram, Arģentīnu un Etiopiju.

Delegāciju sūtīšanas jautājumu pētī īpaša darba grupa, kuŗa vairākās ALAs valdes sēdēs nākusi ar ieteikumiem. Gandrīz katrā sēdē valde arī pārrunājusi sūtīšanas iespējas, kaut īsumā. Šī jautājuma pētīšanai no Latvijas jubilejas līdzekļiem jau izlietoti nedaudz vairāk par 1500 dol., bet visai akcijai rezervēti 20.000 dol. Pēdējā valdes sēdē prof. P. Lejiņš paskaidroja, ka delegācijas sastāvā būtu trīs personas, no kuŗām viena brauktu par personīgajiem līdzekļiem, jo šādu vēlēšanos izteikusi.

Revīzijas komisijas pr-dis A. Lejiņš pērnā gada 13. jūlijā valdes sēdē ierosināja, ka Dienvidamerikas valstīs dzīvojošie latvieši paši varētu izkārtot visu to, ko paredz uzdot turp sūtāmajai delegācijai. A. Bērziņš toreiz norādīja, ka Dienvidamerikas latviešu organizācijas un tautieši tomēr gaidot ierodamies delegāciju no ASV, kas izriet no sarakstes. Šādam apmeklējumam arī būtu dziļāka nozīme un labāki panākumi nekā vietējiem latviešiem, kas jo sevišķi sakāms attiecībā uz Arģentīnu.

Daļa ALAs valdes locekļu delegāciju sūtīšanu aizstāv, daļa neizsakās, bet pretim ir A. Zāģeris, kas pat domā, ka ALAs kongresa nobalsošana neatspoguļo sabiedrības ieskatus un daļa delegātu balsojusi tikai balsošanas dēļ. Šādu viedokli ieņēmuši arī klusētāji, kas sēžu pārtraukumu laikā šim ieskatam piekrīt. Neviens priekšlikums ALAs kongresā nav noraidīts; arī Latvijas jubilejas kongresā daži delegāti izteicās pret delegācijas sūtīšanu, bet nobalsošanā atturējās. Tā delegāciju projekts vēl vienmēr ir spēkā, un tās varētu sūtīt ceļā februārī vai martā, kad jaunais ASV prezidents būs deklarējis savu ārlietu politiku. Pētījumus par valstīm, uz kuŗām delegācijas sūtāmas, izdarā S. Rudzītis, kas ALAs valdes uzdevumā tagad darbojas Vašingtonā.

Līdzīgi ALAi Vašingtonā, BALTUN Ņujorkā sūta savas delegācijas pie Apvienoto nāciju misijām, lai noskaidrotu atsevišķo valstu nostāju un rastu draugus Baltijas valstu brīvības centieniem. Ja abas organizācijas apmainītos ar gūto pieredzi un konstatējumiem, panākumi būtu labāki.

Analizējot apstākļus, jāatzīst, ka ALAs valde nav laimīgā situācijā attieksmē uz delegācijām. Latvijas dibināšanas 50. jubilejas gads pagājis, bet speciālā darba grupa vēl nav atradusi piemērotas valstis, kurp delegāciju sūtīt. Mazākais sēdē konkrēti nav minētas nekādas valstis, izņemot Arģentīnu, bet attieksmē uz citām, liekas, pastāv tikai vēlēšanās un ticība, ka tās delegāciju varētu pieņemt. Liekas, ka delegāciju sūtīšanas pamatā ir vēlēšanās īstenot sākotnējo plānu, kas radās spontāni kopā ar citiem Latvijas jubilejas gada projektiem, jo atkāpšanās būtu neērta kā ierosinātājiem, tā arī delegāciju sūtīšanas aizstāvjiem. Ja šo nodomu atmestu, atbrīvotos 18.500 dol. citam projektam, par kuŗu vēl būtu jālemj. Valdes sēdē dzirdēja norādījumu, ka delegāciju sūtīšana jāīsteno arī tad, ja tā sākumā neliekas populāra, jo līdzīgi bijis ar Latvijas 50 gadu medaļu jautājumu: arī tas sākumā šķita nepopulārs, bet vēlāk izrādījās par vienu no visvairāk iecienītajiem pasākumiem.

Pērnā gada 13. jūlija sēdē arī nolēma, ka jārūpējas, lai visdrīzākajā laikā presei būtu sagatavoti plašāki paskaidrojumi par delegāciju akcijas idejiskajiem pamatiem, kā arī nolūkiem, kādiem šī akcija domāta. Līdz šim presē šādi paskaidrojumi nav lasīti. Attiecīgajai darba grupai ir informācija par braucienu izmaksu, arī par iespējamajiem delegātiem, jo šie jautājumi pārrunāti nule notikušajā valdes sēdē.

Šis raksts nav domāts ne pret, ne par delegāciju sūtīšanu, bet tikai lasītāju informēšanai par to, kas notiek šai lietā. Ja kāds lasītājs vēlētos izteikt savas domas delegāciju jautājumā, tam iespēja rakstīt: American Latvian Association, Suite 913, Shoreham Building, 806 15th St., N.W., Washington, D.C., 20005. —be

FINANCIĀLAIS STĀVOKLIS UZLABOJIES

Gaŗezera padomes sēdē 29. decembrī Kalamazū kasieris A. Bērzkalns ziņoja, ka, pateicoties sabiedrības lielajai atsaucībai mantu izlozes lōžu iegādē, ienākuši pietiekami līdzekļu, lai nokārtotu visus kārtējos maksājumus un rēķinus. Reizē ar to, iejot jaunajā gadā, Gaŗezera financiālais stāvoklis bija nesalīdzināmi labāks nekā iepriekšējo gadu beigās. Neņokārtots tomēr vēl palicis hipotēkārais parāds 49.000 dol. apmērā un īstermiņa aizdevums 15.000 dol. Pēdējo iespējams pagarināt, bet kasieris izteica cerību, ka, draudzēm un organizācijām „sasparojoties", tas nebūs jādara.

Valdes pr-dis V. Vārsbergs informēja, ka kopš pēdējās padomes sēdes septembŗa beigās, iegādājoties akcijas, Indianapoles latviešu ev.-lut. draudze iemaksājusi 100 dol., Milvoku Sv. Jāņa ev.-lut. draudze 100 dol., Milvoku Sv. Jāņa draudzes jaunatnes pulciņš 100 dol., Milvoku Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja 500 dol., Klīvlendas korporāciju kopa 100 dol., Klīvlendas ev.-lut. Mārtiņa Lutera draudzes dāmu komiteja 100 dol. un DV apvienība Grand Rapidos 100 dol.; kopā 1100 dol.

V. Vārsbergs, ziņojumu turpinot, norādīja, ka jau kopš Gaŗezera iegādāšanās pastāv vajadzība pēc betonēta laukuma, kuŗu varētu izlietot kā sporta spēlēm, tā arī dejojušas pēc lielākiem sarīkojumiem. Lai laukumu varētu izmantot jau šāgada Līgo vakarā, padome vienojās pavasarī sākt izbūves darbu, par piemērotāko atzīstot vietu estrādes priekšā. Dziesmu dienā šo laukumu tad varētu izmantot arī sēdvietu iekārtošanai. Reizē ar laukuma izbūvi padome nolēma sākt arī labierīcību (dušu u. c.) iekārtošanu pieaugušo nometnē Dzintaros.

Karšu cenu iebraukšanai nometnē noteica šādu: visai 1969. gada sezonai 5 dol., vienreizējam apmeklējumam 1 dol., bet Līgo vakarā un dziesmu dienā 2 dol. Sezonas kartes pēc izgatavošanas februārī piesūtīs visām draudzēm un organizācijām, kuŗas ir Gaŗezera locekles.

Nometnes vadītājs V. Vārsbergs vēl ziņoja, ka sakarā ar pārcelšanos uz Gaŗezeru saņēmis no dažām draudzēm aicinājumu tās svētdienās apmeklēt un sniegt informāciju par Gaŗezeru, kā arī piedalīties draudžu dievkalpojumos. V. Vārsbergs izteicās, ka šos aicinājumus, arī no organizāciju puses, labprāt pieņems, ja aicinātāji segs ceļa izdevumus, jo tos nevar ņemt no Gaŗezera kases.

Padome akceptēja V. Vārsberga izplānoto nometņošanas sezonas iedalījumu, kuŗš jau ziņots šī laikraksta 8. janvāŗa numurā (skat. rakstu „V. Vārsbergs — Gaŗezera nometnes vadītājs"), no savas puses vienīgi pievienojot nodomu Darba dienas nedēļas nogalē (no 30. augusta līdz 1. septembrim) iekārtot t. s. ģi-

(Nobeigums 4. lpp.)

Eduards Silkalns

Pret jauniem horizontiem

IV

Latvija, 50 gadu pirmajā pusē tu mums bijī savs stūrītis zemes, par kuŗas likteni mēs pasī varējām lemt un kas pasaules kartēs, atlantos un globos parādījās savā, no citām atšķirīgā krāsā, tāpat kā mūsu tauta runā savu valodu un kopj savas tradicijas. Ienaidnieki mums dažkārt lūko iegalvot, ka mazu tautu neatkarībai vairs neesot vietas mūsdienu pasaulē, ja ne citādi, tad vismaz ekonomisku apstākļu dēļ mazajām tautām esot jāiekļaujas lielāku tautu radītās un protežētās federācijās vai valstu apvienībās. Apmēram tāda loma bija ietverta brošūrā, kuŗu okupanti pirms gadiem pieciem sūtīja pa pasauli trimdiniekiem un kuŗu bija sarakstījis mūsu pēdējais ārlietu ministrs, okupantu gūstā nonākušais, tagad nelaikis Vilhelms Munters. Mums šobrīd nav svarīgi, vai brošūru Munters patiešām bija sarakstījis brīvā gribā, lai iztaptu saviem jaunajiem kungiem, vai rakstīšana Munteram uzspiesta, vai pat visa lieta bija caurcaurim fabrikācija un viltojums. Vienādi vai otrādi, brošūrā bija sacīts apmēram tā: „Pieņemsim, ka 1940. gada notikumu nebūtu bijis. Vai kādam gan var būt šaubas, ka Latvija tā vai tā agrāk vai vēlāk būtu iekļāvusies Pad. savienības saimnieciskajā struktūrā?' Te nu mēs atbildētu tā: ja Latvija nebūtu varmācīgi okupēta un ja mūsu tauta būtu drīkstējusi vēl tālākus gadus lemt pati par savu likteni, tad, protams, ir ļoti iespējams, ka Latvija būtu iesaistījusies kādā valstu federācijā, kaut, maigi izsakoties, atļauts milzīgi šaubīties, vai tā būtu bijusi alianse ar Pad. savienību. Bet pat ja tāda notiktu — un es uzsveŗu vārdiņu „pat" — ir kardināla starpība, vai kāda valsts iestājas valstu apvienībā ar savu brīvu gribu, vai arī to piespiež ar tankiem un durkļiem. Un kamēr šo kardinālo starpību mūsu tautas apspiedējiem patīk neredzēt, pat visneinteliģentākajā, visvieglāk ietekmējamajā latvietī viņu propagandai nav ne grašа vērtības.

Atskatoties uz aizgājušajiem 50 gadiem, vismaz vidējā un vecākā paaudze savai tēvzemei varētu sacīt tā:

Paldies, ka mūsu gaitu sākums saistās ar tevi, Latvija. Tāda dabas izjūta, tāds dzirds kultūra, tādas slāpes pēc izglītības, kādas ir mums, nebūtu, ja mēs nāktu no citiem platuma grādiem un meridiāniem, no citas pasaules malas. Par tik, par cik mēs esam mierā ar sevi kā ar individiem, mums ļoti lielā mērā jābūt patejcīgiem zemei, no kuŗas nākam. Un dzimtās zemes neatkarības gadi, kuŗus allaž pieminam, mūsu īpašībām piešķīra vēl sevišķu politūru: tie deva lepnuma sajūtu par to, ka pasaules acīs varam būt līdzvērtīgi citām nācijām, un ka mēs paši labi spējam pārvaldīt Dieva doto zemes stūrīti Baltijas jūras krastā. Ar tādu pašu lepnumu, ar kādu mūsu tēvzeme divdesmit divus gadus neatkarīga pastāvēja citu valstu vidū, mēs, viņas bērni, esam mācējuši savus otrus divdesmit divus vai vēl vairāk gadus stāvēt un pastāvēt kā individi citu tautu vidū.

Vēl mēs savu tēvzemi tās 50 gadu jubilejā varētu sveikt ar vārdiem: Latvija, tu visu laiku esi bijusi mūsu dzīves ideāls, mūsu mērķis, kuŗam strādāt un kuŗa labā cīnīties. Kopš Latvijas atbrīvošanas pēc neatkarības cīņām mūsu tautai bija daudz jāstrādā, lai karā izpostīto zemi tuvinātu tam stāvoklim, kas atbilstu mūsu neatkarīgas tēvzemes ideālam. Mēs varam nožēlot daudzas tautas, kuŗas dzīvo vieglu, pašapmierinātu dzīvi, vai tautas, kuŗu daudzi locekļi zaudējuši katru patriotisma iezīmi un kuŗu jaunā audze tieši īstu, jēdzīgu ideālu trūkuma dēļ, varbūt, klejo pa ielām demonstrācijās, sameklējusi ideālu surrogātus kā saucienus pēc anarchijas. Mums vismaz veselus 50 gadus nav bijis jāmeklē mākslīgus ideālus: mums visu šo laiku ideāls bijis brīva, skaista, laba Latvija. Kā neatkarības gados mēs pūlējāmies, lai tā būtu skaista un laba, tā tagad pūlamies pēc brīvības. Ar Latvijas brīvības zušanu mēs kā individi, no vienas puses, gan esam daudz zaudējuši, taču šajā tīri individuālajā plāksnē ir arī zināms guvums: mums ir augsts, cēls mērķis, pēc kā tiekties, un šī mērķa esamība mūs atšķir no pelēkās ļaužu masas ikdienas apkārtnē — no masas, kuŗas debesis ir daudz zemākas par mūsējām un kuŗas mērķi nav tālāki par tīri personīgu nepieciešamību apmierināšanu un ērtākas dzīves izveidošanu.

Tādas, lūk, varēja būt mūsu domas, ar kuŗām sveicām mūsu tēvzemi Latviju tās 50 gados.

Ir jau patiesībā dažādi paņēmieni, ar kādiem savas valsts neatkarības pasludināšanas dienu varam sveikt. Labajos laikos brīvajā Latvijā to darījām gan ar svecīšu dedzināšanu vakarā dzīvokļu logos, gan ar gaismas raķešu ielidināšanu nakts debesīs Rīgā pār Daugavu. Šie abi šķiet viens otram diametrāli pretēji sveiciena nodošanas veidi. Slaidais, košais gaismas loks tumšajās debesīs likās lepni uzsaucam mums pašiem un citām tautām: Mēs esam nu kungi mūsu dzimtajā zemē, mēs varam šo paši sev likumus lemt!

Logā degošā svecīte turpretim nodeva tēvzemei Latvijai klusinātāku sveicienu. Patiesībā jau vienalga, kāds bijis svecīšu dedzināšanas tradicijas ieviesēju sākotnējais nolūks: vēlāk degošajā svecītē varēja ietulkot dažādas nozīmes. Sirma māte ar svecītes iedegšanu valstssvētkos varēja pieminēt savu neatkarības cīņās kritušo dēlu, bet citam svecīte tikpat labi varēja nozīmēt ticības simbolu Latvijas nākotnei un mūsu dižāko patriotu centienu taisnīgumam.

Pēc neatkarības zaudēšanas mēs Vācijā vai Dānijā bēgļu nometnēs svecīšu dedzināšanas tradiciju turpinājām, pat ja trūkuma dēļ dažkārt vajadzēja izlīdzēties ar toreiz populārajām tā saukt ajām „ploškām". Protams, nevarēja vairs būt runas par raķešu ugunošanu, un torelzējos apstākļos tā arī nebūtu bijusi vispār piedienīga.

Kaut lepnā ugunošana pār Daugavu beidzās ar Latvijas neatkarības zaudēšanu, mēs — šoreiz pārnestā nozīmē — esam turpinājuši rīkoties tiklab ar svecītēm, kā ar raķetēm visus trimdas gadus savās valstssvētku runās un pārrunās. Atskatoties — un, protams, atskatoties visi vienmēr ir gudri — uz mūsu trimdas sākuma gadu drošajiem paredzējumiem, ka komūnisms sabruks jau gandrīz vai tuvākajos mēnešos un ka nākošajā gadā valstssvētkus varēsim svinēt brīvajā Latvijā, gribas šos paredzējumus pielīdzināt lepniem raķetes lidinājumiem. Šo vārdu raķešu lidinājumi mums ir vajadzīgi, mēs nedrīkstam kļūt pret tādām raķetēm vienaldzīgi, jo kaut daudz kas no tām izčākstēs un izplēnēs gaisā, viena reiz tomēr vēstīs mums īsto brīvības rītu.

Tomēr — vēl svarīgāka par raķešu lidināšanu mūsu apstākļos ir klusās, baltās, ilgstošās ticības svecītes iedegšana. Latvijes 50. jubilejas gadu aizvadot, iedegsim katrs savās domās šo ticības svecīti, saliksim rokas lūgšanā un lūgsimies, lai reiz — un ne tik pārāk tālā nākotnē — pienāktu tā valstssvētku nakts, kuŗā mēs ar atjaunotu nacionālu pašlepnumu nakts debesīs pār Daugavu ar raķešu ugunīm varētu ierakstīt gaismas vārdus: Mēs atkal nu kungi mūsu dzimtajā zemē!

Dažādas paaudzes - dažādas domas

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS PRIEKŠNIEKA VIKTORA IRBES RAKSTS PAR KRITIKU KRITIKAS PĒC

(Nobeigums)

Nav šaubu, labs runātājs ir tikpat nepieciešams kā labs darba veicējs. Bet liekas, ka runātu vārdu klausītājam un arī rakstītājam vieglāk uztvert nekā novērtēt paveiktu darbu. Varbūt tādēļ dažreiz laikrakstos vairāk rindu veltīts runātājam, piemēram, kādu izstādi atklājot, nekā darba paveicējiem un izstādes iekārtotājiem. Isti labu runātāju tomēr nav daudz, kas prot runu beigt, kamēr klausītāji nav paguruši. Lielāks skaits ir runātāju, kas gan nav isti labi, bet teikt ļoti veikli. Daļa prot savas runas sastādīt tā, lai klausītājiem rastos iespaids, ka tikai runātājs pats veicis visus lielos darbus. Viņi runā par lieliem nākotnes uzdevumiem un plāniem, kuŗi tomēr aizmirstas tūlīt pēc tam, kad tie publicēti laikrakstu pirmajās lappusēs. Līdzīgi ir ar atmiņu rakstītājiem, kas, pēc rakstītā spriežot, paši veikuši visus nozīmīgākos darbus, citiem gan atstājot tiesības vismaz palīdzēt. Vai par to jādusmojas, ja cilvēks parāda savas vājības un ievērojis vienīgi savus darbus? Ievērosim, ka amerikāņu runātāji, it sevišķi politiķi, prot izmantot presi savās interesēs daudz labāk, tā kā latviešiem šai ziņā vēl daudz jāmācās.

Nav nekāds retums, ka latviešu runātājs savas runas tekstu nodod tikai tam laikrakstam, kas viņam labvēlīgs vai labāk pakalpo viņa mērķiem. Nesen gadījās novērot kāda sabiedriskā darbinieka prasmi izmantot pat fotografēšanos savās interesēs, gandrīz nemanāmi „piesliedot" vakara ievērojamākajam dalībniekam (jubilāram), tikko fotografu spuldzes sāka zibsnīt. Varētu pieņemt, ka viņa klātiene jubilāru izcēla, bet tikpat labi var būt, ka jubilāra klātiene viņam deva iespēju parādīties uzņēmumā laikrakstā.

Neatkarīgi no tā, vai slavējam jeb vai kritizējam mūsu centrālās organizācijas, ir jāatzīst, ka tās veicinājušas latviskās kultūras un tikumu pastāvēšanu svešā vidē. Viens otrs latviešu izcelsmes amerikānis latviešu valodu pret citu nav pārmainījis tikai tādēļ, ka organizāciju skubināts, dažos mierīgākos brīžos padomājis par latviešu tautu.

Apmēram 15 gadu man bijusi izdevība piedalīties Amerikas latviešu apvienības valdes sēdēs, rakstīt par to, ko tajās runāja, vai tikai sēdēt un klausīties sēdes slēgtās daļas gaitu. Daži no valdes locekļiem šajās sēdēs piedalās jau ilgāk par mani, citi mainījušies ik gadu. Varbūt šīs sēdes pazīstu jau pārāk labi, vai esmu par daudz iepazinies ar šīs zemes domas paušanas brīvību un paražām, bet dažos gadījumos man pašam radušies spriedumi, kas bijuši citādi nekā sēdēs pieņemtie. Kā ASV, tā Kanadā atskanējušas balsis, kas aizrāda, ka latviešu prese par daudz brīvi kritizējot centrālās organizācijas, un šie aizrādījumi nāk galvenokārt no organizāciju galvenajiem darbiniekiem. Bet tā nu ir, ka dažādām paaudzēm dažādās lietās ir dažādas domas. Tās var uzskatīt par kritiku kritikas dēļ, bet tikpat labi — par tikai brīvu citādas domas paušanu.

Aizvadītajā Latvijas jubilejas gadā bijis daudz vairāk lielu notikumu un sarīkojumu nekā citos gados, reizē ar to arī vairāk dažādu domu. Par Latvijas 50 gadu ceļojošo izstādi starp daudzajiem labajiem atzinumiem ieskrituši arī kādi rūgtāki vārdi, it sevišķi attieksmē uz financiālo pusi, izdevumiem tuvojoties divkāršai kopsummai, kāda sākumā bija ieplānota budžetā. Jubilejas gada sākumā bija dzirdamas kritiskas balsis par plānoto Latvijas 50 gadu atzinības medaļu piešķiršanu, jo tās, varbūt, nelikās mūsdienu modernajam laikam piemērotas. ALAs valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš Latvijas valstssvētku runā Ņujorkā tomēr atzina, ka tieši šīs medaļas bijušas viens no labākajiem jubilejas gada projektiem. Ja ievēro, ka medaļu pasniegšanas brīdī kā saņēmējam, tā pasniedzējam dota iespēja runās pateikties, parasti arī izpelnoties uzmanību arī no publicitātes cilvēkiem, ar kuŗiem pēc tam draudzīgas attieksmes varētu turpināt arī nākotnē, tad medaļu projekta īstenošanu var uzskatīt par panākumu.

Daudz lielāka nesaprašana ir par to, ka pērn piešķirtas trīs Tautas balvas. Varētu domāt, ka jubilejas gadē arī balvu vairāk, tomēr iemesli ir citi. Pēc A. Bērziņa izstrādātajiem noteikumiem, balvu piešķir kādam izcilam latvietim, bet nevar piešķirt kādam centrālās organizācijas valdes loceklim. Gadījās tomēr, ka ALA vēlējās balvu piešķirt BPLA valdes loceklim, bet Austrālijas un Eiropas centrāās organizācijas tam nepiekrita un izraudzīja pašas savus kandidātus. Lai vilks būtu paēdis un kaza dzīva, piešķiršanas noteikumus piemēroja apstākļiem, ka šoreiz pieļaujams izņēmums — balvu var piešķirt arī BPLA loceklim un balvu skaits var būt lielāks. Vai šāds lēmums, pat ievērojot jubilejas gadu, bijis pareizs, par to var debatēt. Manuprāt ir tomēr neparasti, ja centrālo organizāciju valdes locekļi saņem atzinības, iekām savu darbību beiguši. Ja patīk, šo manu domu var uzskatīt par kritiku kritikas pēc, bet esmu tikai izteicis piebildi par kādu lēmumu, kuŗš pēc manas labākās pārliecības nav bijis vietā. Ja nu tomēr tā notiek, tad tas nedrīkstētu vairs atkārtoties.

Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres plānā bija un joprojām ir arī projekts par delegāciju sūtīšanu pie dažādu valstu valdībām. ALAs kongresā Vašingtonā nolēma, ka jautājums par delegācijām turpināms kārtot, skaidrojot valstis, kuŗas būtu ar mieru delegāciju pieņemt un uzklausīt. Līdzīgu darbu velc arī baltiešu organizācija BATUN, kuŗa sūta savas delegācijas trīs personu sastāvā pie atsevišķajām Apvienoto nāciju misijām. Šīs BATUN delegācijas reprezentē visas trīs baltiešu tautas. Dažas Apvienoto nāciju valstis ir baltiešiem labvēlīgas, it sevišķi pēc notikumiem Čechoslovakijā, citas gan pieņem iesniegtos memorandus, bet maz runā ar delegātiem, bet liela daļa nav ieinteresēta delegātus uzklausīt. Vai nebūtu lietderīgi, ja ALA un BATUN savu pieredzi saskaņotu, lai pēc tam izšķirtu arī jautājumu par delegāciju sūtīšanu uz valstīm Afrikā, Dienvidamerikā vai Āzijā. Liekas visai neparasti, ka abas organizācijas ir samērā atturīgas, ja jārunā par kopīgu darbu, kaut dažos gadījumos abas dara to pašu.

Nav noliedzams, ka jubilejas gadē vajadzīgas arī runas. Tomēr pēc Latvijas valstssvētku akta Ņujorkā daļa apmeklētāju mēģināja atrast atbildi uz jautājumu, kādēļ sarīkojuma norises vadītājs tik daudz vārdu veltīja apmeklētāju iepazīstināšanai ar svētku runas teicēju — ALAs valdes priekšsēdi prof. P. Lejiņu, kas visiem taču labi pazīstams. Rīkotāji zināja, ka atrodas laika trūkumā, jo telpas bija noteiktā laikā atbrīvojamas citam sarīkojumam, bet tomēr vismaz 10 minūšu (daži apgalvo, ka vairāk) patērēja pavisam liekai iepazīstināšanai. Tam varētu būt dažādi izskaidrojumi, bet viens, laikam, būs tas, ka šādos gadījumos ir izdevība atgādināt lietas, kuŗas varētu būt aizmirsušās.

Neparasti liekas arī tas, ka Toronto un citās vietās Kanadā un ASV, tāpat Austrālijā un Eiropā, Latvijas valstssvētku aktos nebija iespējams pazīnot Tautas balvas ieguvējus, kaut šo balvu vienmēr piešķir tieši 18. novembrī un svētku aktā to pasniedz vai paziņo ieguvēju. Tikpat neparasti, ka ALAs kongresā medaļu pasniegšanas laikā latviešu uzvārdus izrunāja angliskā mēlē, piemēram, Lidziņs un Dandars (Lejiņš un Dundurs), kā lasāms „Ziemeļkalifornijas Apskatā". Parasti amerikāņi izrunā uzvārdus tieši tā, kā mēs to darām. Neparasti arī tas, ka pietiek laikrakstā publicēt kādu lasītāja vēstuli, kuŗā izteikta neapmierinātība ar kādu lēmumu vai ierosinājumu, lai iegūtu centrālo organizāciju bargu uzmanību.

Varētu likties, ka man nav nekā pozitīva, ko teikt par mūsu centrālo organizāciju darbību. Tā nav. Vai ASV latviešu 4. vispārējie dziesmu svētki Klīvlendē

(Nobeigums 4. lpp.)

LATVIJA

AMERIKA

4. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 11. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis, 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Tautai un tēvzemei veltīts mūžs

MĀCĪTĀJA OSVALDA BLŪMĪŠA 65 MŪŽA UN 40 SABIEDRISKĀ DARBA GADI

Ziemeļaustrumos no Bostonas, netālu no Skvantuma, kur jaunībā Jūlijs Vecozols pavadīja savu trimdas laiku, atrodas Volastona, pilsētiņa pie jūras, kuŗa ziemas dienās ir visai nemierīga. Še dzīvo baptistu mācītājs Osvalds Blūmītis, kas tiešām Ziemsvētkos atskatījās uz 65 mūža un 40 sabiedriskajam darbam veltītiem gadiem. Cik nemierīga ziemas dienās ir jūra pie Volastonas, tikpat nemierīgs bijis O. Blūmīša viss līdzšinējais mūžs. Šovasar apritēs 30 gadu, kopš viņš jau dzīvo svešumā, taču viņš saglabājis to pašu latvisko sirdi un valodu, kuŗu mantojis no Latvijas zemes.

Māc. O. Blūmīša dzīves stāsts ir ļoti daudzkrāsains. Spilgts un neparasts tas bija jau Latvijā, bet vēl krāsaināks kļuvis svešumā. Ja dzimtenē viņš galvenokārt bija Latgales bāreņu draugs un mācītājs, tad svešumā viņš kļuvis par Latvijas brīvības cīnītāju, kas ap sevi pulcinājis ne vien tautiešus, bet arī mūsu kaimiņtautu piederīgos un amerikāņus, lai bezbailīgi ietu to priekšgalā un iekvēlinātu tos svētajai cīņai, ko izteicis kādreizējais ASV prezidents Tomass Džefersons: „Sacelšanās pret tiranniem ir paklausība Dievam." Otra Blūmīša dzīves devīze bijusi: „Palīdzēt, kur vien iespējams." Šī devīze vienmēr paudusies viņa labsirdīgajā raksturā: ja kāds pie viņa griežas pēc padoma, Blūmītis nekad to neatteic; viņš aizvedīs saslimušu tautieti pie ārsta un „nokārtos papīrus" gan pensiju un nodokļu, gan citos gadījumos, kad vajadzīgas labas angļu valodas zināšanas.

Osvalds Blūmītis dzimis 1903. gada 25. decembrī Balvu pagastā, bet bērnību un jaunību pavadījis Tilžā. Jau 16 gadu vecumā viņš bija pagasta rakstvedis un deva savam pagastam latvisko nosaukumu Tilža, jo iepriekš tas bija sauctes Dōmopole. 1924. gadā O. Blūmītis kopā ar trim citiem latviešu jauniekiem devās uz Angliju studēt teoloģiju Sperdžena kolledžā Londonā, kuŗu visi četri (pārējie bija Augusts Korps, Kārlis Grikmanis un Roberts Tarzieris) pabeidza 1928. g. un vēlāk kļuva par Latvijas baptistu draudžu mācītājiem. Blūmītis devās uz Latgali. Atcerēdamies savu grūto jaunību un ilgas pēc izglītības, viņš nolēma savu dzīvi veltīt bāreņu audzināšanai un izglītošanai kristīgā garā. Kā to veikt? Viņš atcerējās savus draugus Anglijā, devās turp un iepazīstināja angļu sabiedrību ar bāreņu stāvokli Latgalē. Radās plaša atsaucība, un Blūmītis savus draugus apvienoja Baltijas evaņģeliskajā misijā (Baltic Evangelical Mission), kuŗā darbojās 32 darbinieki. Līdzīga atsaucība radās arī Zviedrijas baptistu vidū, kuŗu sevišķi sekmēja māc. Vegers. Lai ieinteresētu pēc iespējas plašākas aprindas, O. Blūmītis izdeva publikācijas angļu valodā — „Dawn in Dark Latgalian" (1927. g.), periodisku izdevumu „The Baltic Chronicle", „My Mother" (1929.), kas tulkots arī latviski. Angļu valodas informācija par Latgali parādījās arī līdzīgajā zviedru izdevumā „Herr der Rosten". Starp Tilžu, Stokholmu un Londonu izveidojās plaši sakari.

Ārzemju humānitārās organizācijas atbalstīja jaunā mācītāja nodomu celt Tilžā bāreņu namu un skolu. Tilžā gan jau darbojās Skrindas un Kalpaka pamatskolas, bet tām drīz pievienojās trešā, kuŗai iestādes deva *nosaukumu* — Osvalda Blūmīša 6-klasīgā pamatskola. Tā bija daudz labāk apgādāta ar mācības līdzekļiem nekā abas pārējās. Tilžā tolaik bija 14.000 iedzīvotāju un daudz bērnu, no kuŗiem 200 — 250 9 skolotāju un pārzina Ed. Jansona vadībā mācījās Blūmīša skolā. Skolai bija pat sava elektriskā spēkstacija un savs kino — visai retas priekšrocības tai laikā. Tilžu apmeklēja arī ekskursantu grupas no Zviedrijas un Anglijas, lai redzētu, ko jaunais mācītājs paveicis. 1939. gadā Blūmītis iekārtoja otru bāreņu namu Jaunjelgavā, kuŗa pārbūvē ieguldīja 84.000 latu (!? — Red.). Šai namā uzņēma 90

(Nobeigums 5. lpp.)

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas 5. janvārī notikušā eglītes vakara uzvedumā: gani un bērni ierodas skatuvē pie sīlītē gulošā Pestītāja. Foto: J. Līgers

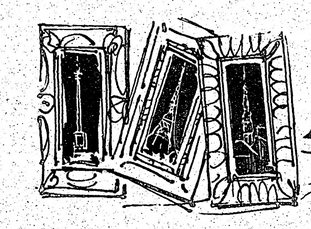

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(75. turpinājums)

Ievērojamie vārdi šai kustībā bija Bīrdslejs, Eižens Grasē, Antonio Gaudi. Otto Vagners, Anrī Tulūzs-Lotreks, pa daļai Edvards Munks, Baksts Ar katru mākslinieka ievietošanu kādā teorētiskā aizgaldā mēs tam nodarām pāri, un tā tas ir arī šai gadījumā ar Benua, taču šis process mums ļauj objektīvāk novērtēt viņa paša vērtējumu par moderno latvju mākslu. Atzīmēsim, beigās, ka Padomju Savienībā 1968. gadā iznākusi grāmata ar virsrakstu Benua razmyšļajet... (Benua prāto...), kuŗā ievietots arī še pieminētais viņa apcerējums.

LA COURRIER DE LA PLATA

Atskalas par Latvijas mākslas izstādi Parīzē atbalsojās arī pāri Francijas robežām, pāri Atlantijas okeanam līdz Argentīnas galvaspilsētai Buenos Airesai, kur 1939. gada 26. februārī laikraksta Le Courrier de la Plata parādījās Raimona Leksijē apcerējums ar virsrakstu „Žēdepōma mūzejā atklāta Latvijas mākslas izstāde", kuŗā autors izstādi apcerēja tāpat kā bija darījis Parīzes laikrakstā Figaro.

Latvijas sūtniecības darbinieki stāstīja, ka Latvijas mākslas izstādi Parīzē apcerējuši vai vismaz pieminējuši kādi 45 franču laikraksti. Bet no tiem, vien, kuŗus te minējām, izriet, ka Latvijas mākslas izstāde guvusi Francijā labvēlīgu ievērību, kas jo zīmīgāk tādēļ, ka Parīzē tai laikā notika desmitām citu mākslas izstāžu.

Panākumi bija liela darba, neatlaidības un lielas skaistuma mīlestības, kā arī lielas un aktīvas sadarbības rezultāts.

Par izstādes veiksmi jāpateicas māksliniekiem, Izglītības ministrijas attiecīgajiem pārstāvjiem, Mākslas akadēmijai un mūzejiem, kā arī — tik aktīvajai Latvijas sūtniecībai Parīzē. Tādēļ lai še vēl ļauta vieta dažiem vārdiem, pieminot tās kādreizējo vadītāju nelaiķi Dr. Olģertu Grosvaldu.

IZSTĀDES SLĒGŠANA
DIVI GROSVALDI

Raksturs ir pilnībā izveidota griba.
(Novaliss)

Nav šaubu, ka Parīzē, kuŗā ir kādi 60 mūzeji, nebūs sameklējama piemērotāka, centrālāka un izcilāka vieta Latvijas mākslas parādei kā Žēdepōma paviljons varenā Luvra maģiskajā lokā. Esam pārliecināti, ka nekļūdīsimies, ja teiksim, ka šīs vietas iecerēšana Latvijas karogam, bija nevis nejaušības, bet Dr. Olģerta Grosvalda, Latvijas sūtņa Francijā, Spānijā un Portugalē, nopelns. Ikvienam, kas pazīst franču administrāciju, franču valsts iestādes un ierēdņus, kas gādā par kārtīgu valsts pārvaldi nekārtīgajās, untumainās politisko partiju maiņās valdībā, ikvienam, kas pazīst franču administrācijas gadsimtos nodibināto pārkaļķoto rutīnu, kas pašā serdē ir naidīga katrai pārmaiņai, katram jauninājumam, katram kaut niecīgajam riskam, sapratīs, ka tas nebija viegls, ne parasts uzdevums.

Tiesa, Amerikas Savienotās Valstis un Spānija bija savu mākslu Žēdepōma paviljonā parādījušas, bet tās bija Savienotās Valstis, tā bija Spānija! Latvija? Vai pat visi franču ierēdņi zināja, kur ir Latvija, kas ir Latvija?

Cicerons teicis, ka pateicība ir visu tikumu māte. Lielajam romiešu valstsvīram bija taisnība. Lai tādēļ šai brīdī pateicībā pieminam Latvijas ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministru, kuŗš ar cildenu izmaņu un smaidīgu neatlaidību bija pratis Latvijas mākslai sagādāt tik krāšņu ietvaru. Lai nododam gaddevības meslus Dr. Grosvaldam, kuŗam Latvijas celšanai godā neviena vieta zemes virsū nebija par augstu.

Olģerts Grosvalds (1884—1964) bija studējis Tērbatā, Parīzē un Minchenē, iegūstot Dr. phil. gradu Bavārijas galvaspilsētā par XVIII gadsimta vaŗa grebumiem veltītu tezi. Šis fakts, un tas, ka viņš savā laikā bija bijis Latvijas Nacionālās Padomes ārlietu sekretārs un Latvijas delegācijas sekretārs Versaļas miera konferencē, viņu 1939. gadā Parīzē pacēla tai laimīgajā stāvoklī, kuŗā laiks, vieta un persona saskaņojas trejvienībā: the right man in the right place, at the rigt time.

Stalta auguma, mierīgu, gludi skūtu vaigu, rūpīgi saglaustiem matiem un tikpat rūpīgi gludinātu uzvalku, smalkām rokām, Olģerts Grosvalds atgādināja renesanses galminieku Il Libro d'oro — Baltasara Kastiļones apcerējumā Il Cortegiano (1514), kuŗš uzticību savai sirdsdāmai Latvijai uzlūkoja par augstāko tikumu. O. Grosvalds runāja vācu valodu kā vācu literāts un franču — kā franču diplomāts. Pēc gara un līdzības viņš bija mākslinieks un dvēseliski ļoti tuvs savam brālim, ievērojamam latviešu māksliniekam Jāzepam Grosvaldam (1891—1920), kuŗš glezno šanu bija mācījies gadu Minchenē, tad četrus gadus Parīzē (1910—1914) pie Angladēs, Gerēna, Van Dongena, bet 1915. gadā brīvprātīgi iestājās latviešu strēlniekos — pulkā, kuŗa devīze bija Dievs, svētī Latviju, kļūstot par tās Jātnieku komandas priekšnieku.

Kalpojot Latvijai, viņa rokās mainījās zobens ar otu...

1917. gadā viņu aizkomandēja uz Francijas kaujas laukiem. Tur viņš pievienojās angļu armijai un 1918. gadā piedalījās angļu ekspedīcijas gājienā no Arabijas cauri Persijai uz Kaukazu. Bet kad Tomass Lorencs sēdās rakstīt savus Vieduma septiņus pīlārus, uz kuŗiem balstās brīvība, mūsu pašu latviskais „Arabijas Lorenss" turpināja cīņu par Latvijas brīvību, šoreiz jau Latvijas diplomātiskajā dienestā. Viņa nāve 1920. gada 1. februārī Parīzē mums bija neaizstājams zaudējums, jo pārtrauca ne tikai bruņnieciska latviešu brīvības cīnītāja, bet arī liela latviešu mākslinieka celmlauža bagātu radītāja dzīves pavedienu. Mākslinieks mira, pat pusmūža nesasniedzis.

Pildot pienākumu pret savu tautu kaŗa un diplomātijas laukā, Jāzeps Grosvalds līdztekus kalpoja arī savai mūzai — gleznecībai, un viņa oriģināldarbi bija pārstāvēti Žēdepōma paviljonā Latvijas mākslas izstādē. Tā viņš turpināja savu apgaroto kalpošanu latviešu mākslai un latviešu nācijai vēl no aizsaules dārziem.

Jāzepa Grosvalda mūžs bija tikpat īss, cik skaists, un viss veltīts brīvībai un dailei.

Ne bez nodoma te ilgāk pakavējamies pie Jāzepa Grosvalda, jo viņš savā mākslinieciskajā tapšanā par saviem garīgajiem skolotājiem bija izraudzījies nevis Rīgas vācu mietpilsoniskās mākslas korifejus, bet gan agrās renesanses meistarus: universālo Kavallini, misgrābjošo Masačo.

Tāpat kā pēdējie novērsās no viduslaiku sastingušās bizantiskās mākslas, tā Jāzeps Grosvalds novērsās no vāciski mietpilsoniskās, īstenību pieskaistinātājas, sīku, nevarīgu jūtiņu stutētājas baltvācu „mākslas", kuŗas mērķis bija nevis atsegt skaistumu visskarbākā īstenībā, bet īstenību apklāt ar sentimenta sīkrozītēm izšūtiem nēzdodziņiem.

Grosvalds savā sērdieņu ciklā „iemiesoja bēglu sūro likteni... kas stoiskā cēlumā labāk izvēlas trimdu un nāvi nekā verdzību".

(Turpinājums seko)

Imants Šakss

Komponists Alb

Pašā pirmajā jaunā gada dienā komponists Alberts Jērums Anglijā atskatījās uz 50 mūža gadiem. Parasti šajos mūža gados jubilāriem mēdz „piesiet" arī kādas darbības atceres. Tas varētu izdoties arī šoreiz, jo, ja atmiņa nevilj, tieši 1938. gadā Jērums uzsāka arī savas koŗa diriģenta gaitas Rīgā. Kompozicijā to izdarīt jau grūtāk, jo kuŗu dziesmu vai instrumentāldarbu gan uzskatīt kā to „pašu pirmo"? Bet savus 25 gadus arī te varēsim viņam mierīgi pierakstīt. Apmēram tādēļ pats gadu skaits radīsies mūzikas kritiķa un ērģelnieka darbā, turpretim vairāk nekā ar 30 gadiem mērījama viņa pianista - pavadītāja karjēra.

Alberts Jērums dzimis 1919. gada 1. janvārī Igaunijas Valkā. Tūlīt pēc Alberta piedzimšanas vecāki pārcēlās uz Latvijas Valkas apkārtni (Skirstnieku mājas), un tā ilgākus gadus no savas bērnības un agrās jaunības viņš pavadīja Latvijas un Igaunijas pierobežā. Valkā Jērums ieguva arī pamatskolas un ģimnazijas izglītību. Mūzikai viņš pievērsās ļoti agri, apm. 5 gadu vecumā, mācoties klavieŗu spēli pie kāda Cimzes skolotāju semināra absolventa, un man ir ļoti neērti, ka šī cienījamā vīra vārdu esmu aizmirsis. Še jāpiemin, ka visi Cimzes semināra absolventi bija ļoti mūzikāli, saprotams, arī labi paidagogi, kuŗu laipnību un bardzību baudījis ne viens vien latviešu vidējās un vecākās paaudzes mūzikis. Visumā Valkā toreiz bija diezgan aktīva mūzikas dzīve, un, kā pamatskolā, tā ģimnazijā dibinājās dažādi ansambļi un orķestri. Ģimnazijas pūšļu orķestrī piedalījās arī Alberts Jērums, nekaunoties arī no uzstāšanās skolas ballītēs. Kādreiz pēc sevišķi priecīga deju mūzikas vakara nākošajā rītā orķestra dalībnieki kļuva par biedinātāju tematu ģimnazijas mācītāja rīta lūgšanā.

1937. g. Jērums iestājās Latvijas valsts konservātorijas kompozicijas teorijas klasē. Kaut jaunā konservātorista priekšzināšanas nebija zemē metamas, viņa sākuma gaitas Vītola un Ābeles klasēs nevarēja uzskatīt par viegļām. Pakāpeniski iesākās viņa zināšanu sistēmatizācija un koordinēšana, un jau dažu mēnešu laikā Jērums izvirzījās par spējīgāko Vītola audzēkni. It sevišķu ievērību un milestību viņam parādīja viņa skolotājs prof. J. Vītols, kaut jau visai agri Jērums personībā iezīmējās jauni mūzikas ceļi, kas viņu diezgan krasi atšķīra no citiem studiju biedriem, tāpat arī no tā laika valdošā gara konservātorijā vispār. Nedomāju, ka šie ceļi bija Vītolam personīgi tie mīļākie, bet vecais profesors jau bija mācījis arī Prokofjevu un Mjaskovski... Šī saprotošā sadraudzība

Alberts Jēr
svētku virs
un Arvīds

(73. turpinājums)

No augšas stāva lejup vēlās neaprakstā
snis. „Altonas" apciemotāji, kuŗu aizseg
bija ienācis lokāla priekštelpā, par trok
jās un demonstrātīvi sakliedzās. Atdevuš
bes uzraudzītājai virsdrēbes, tie, skaļi
mies, kāpa otrā stāvā. Garderobiste snie
zem numuru un gaidīdama skatījās ag
dzētajā apmeklētājā. Numuru ieraudzīj
attapās.

— Es . . . jā, protams. Tūlīt . . . — viņš
atvainodamies, runāja un pasniedza sie
puri. Lēni un vilcinādamies, viņš sāka n
teli, it kā nevarēdams vien roku dabūt ā
durknes. Pie sienas bija uzraksts: „Uz
25 centi."

— Vai jāmaksā tūlīt jeb vēlāk? — Gri
ja, mēteli atdodams un numuru saņem
— Tūlīt, — sieviete neatskatīdamās aizr
zes drānas. Aiz viņa stāvēja vēl citi un g
vu kārtu; viņai nebija laika. Grieze noli
viša dolara zīmi, sieviete bija atgriezusi
ieslidināja kabatā un sniedzās pēc pā
drānām. Grieze stāvēja pārējiem ceļā. P
prasīt, lai garderobiste izdotu pārmaksu

TVIJA
MERIKĀ

ENA, 1969. GADA 11. JANVĀRIS

EDAKCIJA TORONTO

— Alfrēds Vinčels,
Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.
— Rūdolfs Noritis,
t. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

KCIJA EIROPĀ:

Münster/Westf., Von Einem Str. 19

kriptus pēc vajadzības isinät. Netzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpaarka (Kanadā) vai starptautiskais
. Ar autora vārdu vai iniciāliem pais domas ir rakstītāja personīgs ienā atbilst arī redakcijas viedoklim.

ksa Kanadā un ASV —
$5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
umura cena 25 centi.
udinājumu daļā $2.20, bet tekstā
ar 1 collas slejas telpu.

ts mūžs

DARBA GADI

kai- Blūmītis savus draugus apvienoneri- ja Baltijas evaņģeliskajā misijā to (Baltic Evangelical Mission), kutos ra darbojās 32 darbinieki. Līdzireis- ga atsaucība radās arī Zviedriass ja baptistu vidū, kuru sevišķi t ti- sekmēja māc. Vegers. Lai ieinm." teresētu pēc iespējas plašākas bi- aprindas, O. Blūmītis izdeva spē- publikācijas angļu valodā — du- „Dawn in Dark Latgalian" (1927. urā: g.), periodisku izdevumu „The pa- Baltic Chronicle", „My Mother" eat- (1929.), kas tulkota arī latviski. tau- Angļu valodas informācija par pa- Latgali parādījās arī līdzīgā kju, zviedru izdevumā „Herr der aja- Rosten". Starp Tilžu, Stokholmu un Londonu izveidojās plaši inā- sakari.

Ārzemju humānitārās organizācijas atbalstīja jaunā mācītāja nodomu celt Tilžā bārenu namu un skolu. Tilžā gan jau darbojās Skrindas un Kalpaka pamatskolas, bet tām drīz pievienojās trešā, kuŗai iestādes deva nosaukumu — Osvalda Blūmīša 6-klasīgā pamatskola. Tā bija daudz labāk apgādāta ar mācības līdzekļiem nekā abas pārējās. Tilžā tolaik bija 14.000 iedzīvotāju un daudz bērnu, no kuŗiem 200 — 250 9 skolotāju un pārziņa Ed. Jansona vadībā mācījās Blūmīša skolā. Skolai bija pat sava elektriskā spēkstacija un savs kino — visai retas priekšrocības tai laikā. Tilžu apmeklēja arī ekskursantu grupas no Zviedrijas un Anglijas, lai redzētu, ko jaunais mācītājs paveicis. 1939. gadā Blūmītis iekārtoja otru bārenu namu Jaunjelgavā, kuŗa pārbūvē ieguldīja 84.000 latu (!? — Red.). Šai namā uzņēma 90

(Nobeigums 5. lpp.)

jās angļu ekspedīcijas gājienā no sijai uz Kaukazu. Bet kad Tomass it savus Vieduma septiņus pīlārus, rīvība, mūsu pašu latviskais „Arapināja ciņu par Latvijas brīvību, diplomātiskajā dienestā. Viņa nābruārī Parīzē mums bija neaizstāo pārtrauca ne tikai brunnieciska iuitāja, bet arī liela latviešu mākbagātu radītāja dzīves pavedienu. at pusmūža nesasniedzis.

nu pret savu tautu kara un diplops Grosvalds līdztekus kalpoja arī niecībai, un viņa oriģināldarbi bija a paviljonā Latvijas mākslas izināja savu apgaroto kalpošanu latviešu nācijai vēl no aizsaules dār-

da mūžs bija tikpat īss, cik skaists, bai un dailei.
te ilgāk pakavējamies pie Jāzepa savā mākslinieciskajā tapšanā par skolotājiem bija izraudzījies nevis oniskās mākslas korifejus, bet gan istarus: universālo Kavallini, misniecības humānizētāju Džoto, aiz-

jie novērsās no viduslaiku sastinakslas, tā Jāzeps Grosvalds novērpilsoniskās, īstenību pieskaistinātā- jūtiņu stutētājas baltvācu „mākbija nevis atsegt skaistumu visbet īstenību apklāt ar sentimenta ēzdodziņiem.

sērdieņu ciklā „iemiesoja bēgļu stoiskā cēlumā labāk izvēlas trimerdzību".

(Turpinājums sekos)

Imants Sakss

Komponists Alberts Jērums piecdesmitgadnieks

Pašā pirmajā jaunā gada dienā komponists Alberts Jērums Anglijā atskatījās uz 50 mūža gadiem. Parasti šajos mūža gados jubilāriem mēdz „piesiet" arī kādas darbības atcerēs. Tas varētu izdoties arī šoreiz, jo, ja atmiņa nevilj, tieši 1938. gadā Jērums uzsāka arī savas koŗa diriģenta gaitas Rīgā. Kompozicijā to izdarīt jau grūtāk, jo kuŗu dziesmu vai instrumentāldarbu gan uzskatīt kā to „pašu pirmo"? Bet savus 25 gadus arī te varēsim viņam mierīgi pierakstīt. Apmēram tāds pats gadu skaits radīsies mūzikas kritiķa un ērģelnieka darbā, turpretim vairāk nekā ar 30 gadiem mērījama viņa pianista - pavadītāja karjēra.

Alberts Jērums dzimis 1919. gada 1. janvārī Igaunijas Valkā. Tūlīt pēc Alberta piedzimšanas vecāki pārcēlās uz Latvijas Valkas apkārtni (Šķirstnieku mājas), un tā ilgākus gadus no savas bērnības un agrās jaunības viņš pavadīja Latvijas un Igaunijas pierobežā. Valkā Jērums ieguva arī pamatskolas un ģimnazijas izglītību. Mūzikai viņš pievērsās ļoti agri, apm. 5 gadu vecumā, mācoties klavieŗu spēli pie kāda Cimzes skolotāju semināra absolventa, un man ir ļoti neērti, ka šī cienījamā vīra vārdu esmu aizmirsis. Še jāpiemin, ka visi Cimzes semināra absolventi bija ļoti mūzikāli, saprotams, arī labi paidagogi, kuŗu laipnību un bardzību baudījis ne viens vien latviešu vidējās un vecākās paaudzes mūziķis. Visumā Valkā torejz bija diezgan aktīva mūzikas dzīve, un, kā pamatskolā, tā ģimnazijā dibinājās dažādi ansambļi un orķestri. Ģimnazijas pūtēju orķestrī piedalījās arī Alberts Jērums, nekaunoties arī no uzstāšanās skolas ballītēs. Kādreiz pēc sevišķi priecīga deju mūzikas vakara nākošajā rītā orķestra dalībnieki kļuva par biedinātāju tematu ģimnazijas mācītāja rita lūgšanā.

1937. g. Jērums iestājās Latvijas valsts konservātorijas kompozicijas teorijas klasē. Kaut jaunā konservātorista priekšzināšanas nebija zemē metamas, viņa sākuma gaitas Vītola un Ābeles klasēs nevarēja uzskatīt par viegļām. Pakāpeniski iesākās viņa zināšanu sistēmatizācija un koordinēšana, un jau dažu mēnešu laikā Jērums izvirzījās par spējīgāko Vītola audzēkni. It sevišķu ievērību un milestību viņam parādīja viņa skolotājs prof. J. Vītols, kaut jau visai agri Jēruma personībā iezīmējās jauni mūzikas ceļi, kas viņu diezgan krasi atšķīra no citiem studiju biedriem, tāpat arī no tā laika valdošā gara konservātorijā vispār. Nedomāju, ka šie ceļi bija Vītolam personīgi tie mīļākie, bet vecais profesors jau bija mācījis arī Prokofjevu un Mjaskovski... Šī saprotošā sadraudzība Vītola iespaids te tomēr nojaušams, jo Jērums stingri turas pie tradicionālā ārējā rakstības veida (zīmes pie nošu atslēgas, taktssvītrai stingra nozīme). Atminā svaigāki viņa pēdējo gadu darbi: mūzika mecosoprānam, flautai un vijolei, divas sonātas čellam un klavierēm, otra sonāta vijolei un klavierēm. Atskaņotājus gaida „Noskaņu spēles" — svīta soprānam, tenoram un jauktam korim, godalgota 1968. gada dziesmu svētku mūzikas konkursā. Plašākam klausītāju pulkam labi pazīstama viņa koŗa dziesma „Ej, saulīte" (t. dz), kuŗu atskaņo gandrīz visos dziesmu svētkos. Ir jau vēl citas — „Lauztais ozols", „Sirds kapi", „Zvani dun", „Tālā dārza putns", „Naktij", „Klusu, klusu klausījos", „Ar laiviņu ielaidos" u. c. Vācijas periodā iznāca viņa solo dziesmas, kuŗās iezīmīgi parādījās solo balss un klavieŗu līdzsvarotība, līdzvērtība, piemēram, „Klusā mirdzēšanā" un „Smalkas kā lietus līst bēdas". Jāliecina, ka Jērums kā komponists ir gan atzīts un cienīts, bet vēl ne visai iepazīts un iemīlēts. Iespējams, ka viņa valstība nav no mūsdienu pasaules.

Alberts Jērums ir teicams pianists - pavadītājs, un viņa klavieŗu pavadījumi ir mūzikāla domāšana, kā tam arī visaugstākā un dziļākā nozīmē jābūt. Diemžēl, neesmu veselu mūžību viņu dzirdējis pie Sv. Cecīlijas instrumenta — ērģelēm. Toties jau agrākas, gan jaunākas atmiņas saistās ap viņa diriģenta mākslu.

Toreiz konservātorijā Jēruma laika biedru vidū bija diezgan daudz toreizējo un vēlāko koŗa diriģentu, piemēram, V. Linde, V. Bērzkalns, Ind. Kalniņš (Teodora Kalniņa dēls), V. Eiche (Dubultu draudzes koris), Kaminskis (Dreiliņu koris), Br. Skulte, T. Ilstere, E. Freimane, H. Mednis, J. Dreimanis u. c. Konservātorijas audzēkņu padomes priekšsēdis J. Dreimanis arvien centās katram kompozicijas klases audzēknim sagādāt kādu koŗi vai koŗīti ne vien diriģenta prakses, bet arī mazu financiālu ienākumu dēļ. Pats Dreimanis vadīja Fortissimo koŗi un, ļoti nevaļīgs būdams, kādreiz sūtīja jaunos „vītolēnus" uz koŗa mēģinājumiem kā apmācītājus. Es tur noturējos tikai vienu mēģinājumu, bet Jērums te sekmīgi sāka savu koŗa diriģenta ceļu. Bija arī cits ceļš: iegūt kādu Darba kameras koŗi, pār kuŗiem noteikšana piekrita komponistam Jānim Norvilim. Kādā rītā aizgājām visi trīs: Bērzkalns, Jērums un es. Mans priekšvārds bija tautisks, uzvārds ne visai; Bērzkalnam uzvārds bija tautisks, priekšvārds ne visai; par Jēruma vārdu un uzvārdu Norvilis diezgan neticīgi nogrozīja galvu. Ja pareizi atceros, darbu un koŗi saņēma tomēr Valentīns Bērzkalns. Jērums turpināja savu darbu arī citos Rīgas koŗos, gan savas īstās spējas šai laukā īsti atraisīdams tikai vēlāk Londonā un Anglijas dziesmu dienās. Katram, kam bija izdevība vērot viņu Kanadas latviešu 4. dziesmu svētkos, bija saredzams, ka Jērums kā diriģents sevi apvieno koŗa tehniku ar dzīvu, skaidru mūzicēšanas prieku, kam apvienotie koŗi sekoja ar ticību un milestību.

Nav nolādētāka darba, kā rakstīt mūzikas recenzijas. Taču šis darbs ir tikpat nepieciešams kā māksla pati par sevi. Esam pagājušajā gadā noklausījušies oficiālus, pat svinīgus aizrādījumus par pozitīvu kritiku nepieciešamību, par vēlamību, lai kritizētu vienīgi kompetenti un piedzīvojuši organizāciju vadītāji. Ka šie vadītāji ir piedzīvojuši, par to nevienam nekādu šaubu nekad nav bijis. Ka šie vadītāji vienmēr un visos jautājumos ir kompetenti, par to pat zirgiem jāsmejas. Ne velti Jērumam te radies spārnots teiciens — „tautiskie grabētāji". Lai kā tas būtu, Jērums, blakus aizgājušajiem Jēk. Porukam, Volfgangam Dārziņam un Jānim Cīrulim uzskatāms par nopietnāko mūzikas rakstnieku. To it sevišķi apliecināja savā laikā rūpīgi kārtotās un bagātās „Ceļa zīmes". Šo darbu Jērums aizcirta jau Latvijā, rakstīdams dienas presē „Tēvijā" un vēlāk Detmoldā. Arī pērn visi varējām priecāties par saturīgo rakstu Eiropas dziesmu svētku vadoni „Mūsu mūzikas likteni", kuŗā parādījās jauns spārnots izteiciens labā nozīmē — „dvēseļu drebēšana". Ka šajās izjūtās satiksmies vēl daudzus gadus, ka te mūsu tilti, kuŗus bargakās varas nevarēs nojaukt, par to daudziem būs jābūt vienis prātis.

50. dzimšanas dienā ir daudz kas jāpacieš. Daudzi Albertu Jērumu sauc par „mīļo gavilnieku", bet viņa mūzikā reti saklausīsim gaviles. Daudzi vēlēs „baltas dieniņas", nekā nebēdādami par komponista negulētajām naktīm pie darba galda. Citi jūsmos par viņa mūziku, praktiski nezinādami vairāk par „Ej, saulīte, drīz pie Dieva". Citi runās par „dzīves pusmūžu" un „mūža briedumu", kaut brīdis miera un atelpas noderētu visvairāk. Lai nedod Dievs, ka kāds vēl nosauktu par „krīvu-krīvu" vai — vēl

(Nobeigums 5. lpp.)

Alberts Jērums 1965. gadā viesojās Kanadā un piedalījās dziesmu svētkos Toronto. Uzņēmumā svētku virsdiriģenti parādes gājienā: no kreisās — Roberts Zuika, Jānis Norvilis, Alberts Jērums un Arvīds Purvs.
Foto: J. Ligers

Jānis Tanks

PADOMS

Moto: Ko dari, to dari pats,
Lai tumsu nejūt tavs skats.
(Kāds ģenijs)

Nopūt pats savu sveci,
ko kādreiz tev iedegs citi,
nolauz pats savu puķi,
kamēr tev nenokauj sulķi.

Izdzer pats savu vīnu,
neatstāj pāri ne lāsi,
pielej glāzi līdz malām,
iztukšo malku līdz galam.

Necel ceļmalā roku,
lai tevi uzņem kāds vedējs:
Neizdzerts paliks tavs vīns,
ja pieturēs melns limuzīns...

Labāk eji savām kājām,
nekā ļaujies svešiem vīriem
sevi vizināt
uz mājām!

Vai ir vērts?

MAZA APTAUJA, KAS IZRAISA PĀRDOMAS

Ir sezonas vidus. Skats Torontō latviešu sarīkojumu kalendārā rāda aizņemtas nedēļas nogales līdz pat marta sākumam. Gan ar ballēm, karnevāliem, gan jautrības vakariem. Divas interesantas literāras pēcpusdienas 19. janvārī un 9. februārī sola Latviešu preses biedrības Kanadas kopa. Kā balts zvirbulis viens koncerts — vīru koŗa Viesturs gadskārtējais sarīkojums 25. janvārī. Veltīacs meklē pēc kāda dziesmu vakara, klavierkoncerta mūsu pašu pilsētas solistu sniegumā. Izņemot Arturu Ozoliņu, kuŗš nu jau sen vairs nekoncertē šauros latviešu ietvaros vien un kuŗu vērosim 11. janvārī Māseja hallē iepinam jaunus laurus savas zaļās slavas vainagā — cita iepriecinājuma Toronto mūziku saime nesola. Vai tas varētu būt? Varbūt vēlāk pavasarī? Rudenī? — Jāpapētī!

Pirmo „uzbrukumu" ar laipnību atsit pianiste Ilze Štrāle-Didrichsone, pēc avīžnieka tieša jautājuma atzīdames, ka „dzīvo savā nodabā un spēlē". — Kuŗu komponistu? — „Volfgangu Dārziņu." — Šis skaņradis māksliniecei sevišķi tuvs. Ikviens, kas Ilzi Štrāli-Didrichsoni dzirdējis atskaņojam V. Dārziņa darbus, par to varējis pārliecināties paša ausīm. Ar gandarījumu pianiste pastāsta, ka Latvijas 50. valstsvētkos koncertējot Sv. Katrīnās, arī kanadiešu kritiķe visatzinīgāk novērtējusi tieši V. Dārziņa skaņdarba interpretāciju.

„Bet tad jau varbūt šogad varētu cerēt uz —"

„Koncertu? Nē," smaida pianiste tālrunī. „Vismaz ne Torontō. Pavasarī iespējama gan viesošanās Mančestrā, Konektiketā." — Par tālāko I. Štrāle-Didrichsone neplāno, bet strādā, palaikam konsultējoties ar Džuljarda mūzikas skolas Ņujorkā profesoru Rajefu.

Pianiste un ērģelniece Edite Timermane, vaicāta par tuvākās nākotnes nodomiem, noskaita kā pantiņu: darbs ar studijas audzēkņiem, darbs pavadot, izvadot, baznīcā, bērēs, kristībās, — „ko trakošu vēl ar koncerta darbiem!?" Tā pavisam konkrēti iestudē gan kādu Hendela koncertu ērģelēm, ko orķestrī pavadījumā pavasarī atskaņos Sv. Andreja draudzes koŗa gadskārtējā sarīkojumā. Bez tam jāsagatavo pavadījumi dziedones Linas Karlsones dziesmu vakaram, kuŗu 1. maijā rīko Torontō koncertapvienība. Maijā E. Timermane kopā ar Andreja draudzes kori aicināta viesoties Čikagā. Bet pirms tam vēl enerģiskajai un aktīvajai māksliniecei jādzīvo līdz savas klavierstudijas mācekļu centieniem, darbam, lampu drudzim un beidzot priekam par paveikto darbu un sasniegumiem 2. februāŗa audzēkņu vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē.

Debisī mūzikas trauslā inter- | prete Vera Leinvebere pret jautājumiem ir atturīga un izvairīgi nosaka, ka attiecē uz koncertiem nekas neesot padomā. Bet diez vai tam pavisam droši var ticēt, jo balsī trizuļoja maza noslēpumainības stīga. Un V. Leinveberes pirksti pārāk mīl skaņas, lai aizšautu talantam klusēšanas smago bultu priekšā...

Varbūt Toronto latviešu dziedātājiem padomā kādi pārsteigumi? Nākošais, ko no pēcvakariņu kontemplācijas iztraucē avīžnieks, ir baritons Alberts Vītols. Izrādās, ka dziedonis jau vairāk gadu „spodrina skaņas" Karaliskajā konservātorijā, Džīnas Marijas Skotas studijā un pavada vaļas brīžus, gatavodamies atklātam studijas solistu koncertam. Šim notikumam A. Vītols iestudē dažas Šūberta un Lēves dziesmas, kā arī ārijas no operām un oratorijām. Bet par koncertu arī A. Vītols — kuŗa priekšnesumus Toronto latviešu sabiedrība dažādu gadījumu mūzikālai pušķošanai iecienījusi visvairāk — nedomā. „Koncerts?" viņš saka. „Nē, par to nekas vēl nav dzirdēts."

Nav dzirdēts. Tas liek pārdomāt...

Dž. Skotas studijā pēc pusotra gada prombūtnes Kvebekas ziemeļos, kurp viņa devās dzīvesbiedram līdz darbā, atgriezusies arī daudzsološā mecosoprāna īpašniece Olga Grike, kuŗa kopā ar Skaidrīti Leju pagaidām ir studijas vienīgās latviešu dziedātājas.

No latviešu koncertu estrādēm jau labu laiku nav atskanējusi Jura Cīruļa dziesma. Kur un kam viņš dzied tagad? — Tālrunī atbild skanīgā dziedoņa balss, stāstīdama, ka īpašnieks, vēlēdamies aizsniegt kanadiešu mūzikas cienītājus, atradis pastāvīgas iespējas ne tikvien priecināt klausītājus, bet, to darot, arī neciest vairs zaudējumus. J. Cīruls pastāvīgi dzied CBC raidītājā, Ivana Romanova ansamblī, dzied arī kanadiešu baznīcās un sinagogās. Interesants bijis darbs pagājušajā sezonā, kad piedalījies Toronto televīzijas filmās „Vojeck", „Quentin Durgens" u. c. Tuvākās nākotnes nodomi? Darīt to pašu, ko darījis pēdējos gados — dziedāt. Cīruļa balss profesionālā „aprūpētāja" ir pazīstamā jugoslavu kādreizējā operdziedātāja Nella Horvata, pie kuŗas balsi kopj arī daudzi CBC dziedātāji. Optimistiski stāstot par savu darbu dziesmu druvā, baritons J. Cīruls it kā apraujas, kad ieminos par koncertu latviešu klausītājiem, pāris vārdos nobīdīdams šo iespēju sānis: „Nav vērts."

Šie divi vārdiņi palika zvanām ausīs.

Gluži neviļus cēlās doma, ka varbūt solistu koncertu trūkumā Toronto latviešu sarīkojumu sezonā vainojami nevis paši solisti, bet gan klausītāji? S.

PANDORA

ARTURS VOITKUS

ROMĀNS II DAĻA

(73. turpinājums)

No augšas stāva lejup vēlās neaprakstāms troksnis. „Altonas" apciemotāji, kuŗu aizsegā Grieze bija ienācis lokāla priekštelpā, par troksni smējās un demonstrātīvi sakliedzās. Atdevuši garderobes uzraudzītājai virsdrēbes, tie, skaļi sarunādamies, kāpa otrā stāvā. Garderobiste sniedza Griezem numuru un gaidīdama skatījās agrāk neredzētajā apmeklētājā. Numuru ieraudzījis, Grieze attapās.

— Es . . . jā, protams. Tūlīt . . . — viņš, nevelkli atvainodamies, runāja un pasniedza sievietei cepuri. Lēni un vilcinādamies, viņš sāka novilkt mēteli, it kā nevarēdams vien roku dabūt ārā no piedurknes. Pie sienas bija uzraksts: „Uzglabāšana 25 centi."

— Vai jāmaksā tūlīt jeb vēlāk? — Grieze jautāja, mēteli atdodams un numuru saņemdams.

— Tūlīt, — sieviete neatskatīdamās aiznesa Griezes drānas. Aiz viņa stāvēja vēl citi un gaidīja savu kārtu; viņai nebija laika. Grieze nolika uz šķiviša dolara zīmi, sieviete bija atgriezusies, dolaru ieslidināja kabatā un sniedzās pēc pārējo viesu drānām. Grieze stāvēja pārējiem ceļā. Bija kauns prasīt, lai garderobiste izdotu pārmaksu, un Grieze negribīgi atkāpās. Gara stāvoklis bija dabūjis triecienu.

Grieze uzkāpa restorāna zālē. Vienā galā — pie loga ielas pusē — bija paaugstinājums, uz kuŗa pašreiz atradās Hanna Meiere. Blakus paaugstinājumam sēdēja trīs vīru kapella — taure, akordeonists un bundzinieks. Akordeonistam blakus uz grīdas gulēja ģitara. Instrumenti bija savienoti ar elektriskiem vadiem, kas bija pieslēgti skaļruņiem. Skaņa tika vairākkārt pastiprināta un pildīja visu telpu. Gandrīz visi galdi bija aizņemti; vienīgi kapellas tuvumā bija pāris brīvu vietu.

— Vai kungs viens, jeb vai būs vairāk? — zāles pārzinis pie ieejas aizstājās Griezem ceļā un iekliedza ausī.

— Viens, — Grieze neatlaidīgi skatījās Hannā.

— Kungs, tad šeit, lūdzu, — zāles pārzinis Griezi veda uz kapellas pusi. — Šeit vēl ir brīvs.

Te troksnis bija visskaļākais, un pārējie apmeklētāji no šīs vietas vairījās, bet Grieze jaukākas vairs nevarēja vēlēties. Viņš nebija cerējis, ka varēs Indrai būt tik tuvu. Krēsls bija mīksts un ērts, un Grieze ar baudu ielaidās tā maigajā skāvienā. Mūzikantu radīto troksni viņš nedzirdēja. Pienāca viesmīlis, un Grieze pasūtināja kafiju.

— Cita nekā? — viesmīlis neticīgi skatījās Griezē.

— Jums ir Henesijs?

— Protams, kungs, — viesmīlis gandrīz apvainojās. — Mums ir viss.

Pēc īsa brīža uz Griezes galdiņa smaržoja kafija un glāzē zeltojās konjaks. Indras vietā uz paaugstinājuma grozījās cita dejotāja, un Grieze sāka apskatīt pārējo publiku. Lielākā daļa bija jauni cilvēki, vienaldzīgām, garlaikotām sejām. Daudzi bija bārdāri apauguši, negrieztiem matiem, netīrām, nekārtīgām drānām. Bija arī daļa vecākās paaudzes locekļu, vīrieši un sievietes, kas, acīm redzot, bija nākuši vērot ne tikai dejošanu uz skatuves, bet galvenokārt uzjautrināties par dejotājiem no publikas, kas laiku pa laikam izgāja uz nelielā laukumiņa zāles vidū un, partnerim muguru pagriezuši un drūmi bezgalībā skatīdamies, lēni ļodzīja gūžas un ceļgalus.

Grieze iztukšoja konjaka glāzi. Dzēriens dedzināja pakrūtē un pakausī iedzina karstu naglu. Prāts kļuva vieglāks un priecīgāks.

— Kungam vēl? — viesmīlis jau novāca tukšo glāzi un vairāk pieteica nekā jautāja, ko tagad darīt.

— Protams, — Grieze pasmaidīja. — Ko citu?

Pēc ceturtā konjaka Griezi pārņēma vieglprātība. Kad viesmīlis atkal apmainīja glāzes, — šoreiz viņš bez jautāšanas pilno bija paņēmis jau līdz, — Grieze uz galda stūŗa novietoja piecu dolaru zīmi.

— Es gribētu parunāties ar Meiera kundzi, — viņš teica. — Varat izkārtot?

Naudas gabals pazuda tik veikli, ka Griezem vienu mirkli uznāca šaubas, vai viņš to vispār no maka izņēmis.

— Ļoti labi, kungs, — viesmīlis vienaldzīgi apsolīja. — Tūlīt vai vēlāk?

— Pēc šīs dejas? — Grieze neticēja savai laimei.

— Varēs?

— Protams, kungs.

Pēc dejas Indra kā parasti iegāja ar aizkaru norobežotajā telpā aiz kapellas. Viesmīļa pašreiz zālē nebija; tas stāvēja mazajā telpā zāles otrā galā, kur dzērienu pārzinis jauca kokteiļus. Grieze sirdījās, ka viesmīlis neizmanto brīdi, kad varētu Indrai nodot ziņu. Dejotājas atpūtas brīdis aizies un —

— Jūs ar man grib runāt? — Griezem blakus atskanēja smags vācu akcents un nāsīs iesitās spēcīga sviedru smaka. Grieze atskatījās. Pie viņa galdiņa bija pienākusi Indra — Hanna Meiere. Pāri dejotājas kostīmam viņa bija uzmetusi vienkāršu, gandrīz caurspīdīgu un ļoti dziļi izgrieztu tērpu. Izkrāsotajā sejā bija svaigi uzlikta un nenoslaucīta pūdeŗa pēdas. Uz kailā kakla rasoja sīkas sviedru lāsītes.

— J — jā! — Grieze pietrūkās kājās. — Lūdzu, sēstieties. Es . . .

Viņš izmisis skatījās, kur tikko bija redzējis viesmīli. Kā viņam jau pirmīt nebija ienācis prātā, ka Indrai vajadzēs piedāvāt atspirdzinājumu!

— Ko jums drīkst piedāvāt?

— Džinu ar toniku, — dejotājas balsī bija skarba pieskaņa — kā tādam, kam pašreiz taisās angīna. — Ko jūs no man grib?

— Vai jūs esat vāciete? — Grieze neatbildēja uz jautājumu. — Tad jau mēs varam sarunāties vāciski. Man angļu valoda . . . vāciski tomēr labāk.

(Turpinājums sekos)

Revolūcija skolu programmā

Mazais Jānītis devās pirmo reizi uz skolu. Viņš patiesi bija ļoti mazs, un skola likās briesmīgi liela, bet, kad zēns ievēroja, ka savā klasē viņš var ieiet tieši no pagalma, viņš kļuva priecīgs un apmierināts.

Kad Jānītis skolā bija pavadījis dažas nedēļas, kādu rītu skolotāja teica: „Šodien mēs zīmēsim."

„Jauki," nodomāja Jānītis. Viņam patika zīmēt, it sevišķi dzīvniekus: lauvas, tīģerus, cāļus, suņus un kaķus. Zēns izņēma savus krāsainos zīmuļus un ķērās pie darba, bet skolotāja teica: „Pagaidi! Vēl nav laiks sākt!"

Viņa stāvēja klases priekšā un gaidīja, kamēr visi nomierinājās. „Šodien mēs zīmēsim puķes," viņa teica, un Jānītis iesāka zīmēt brīnumjaukus ziedus gan dzeltenā, zilā, gan violetā krāsā, bet skolotāja teica: „Pagaidiet, es jums parādīšu, kā to darīt," un viņa uzzīmēja uz tāfeles sarkanu ziedu ar zaļu kātu. „Tā, nu jūs variet sākt."

Jānītis skatījās uz skolotājas sarkano puķi un uz savām. Paša zīmētie ziedi zēnam patika daudz labāk, bet viņš neteica nekā, apgrieza lapu un sekoja skolotājas piemēram: sarkans zieds ar zaļu kātu, sarkans zieds ar zaļu kātu...

Kādu dienu, kad Jānītis jau pats varēja atvērt klases durvis, skolotāja teica: „Šodien mēs veidosim mālus."

„Jauki, jauki," Jānītis nodomāja. Viņam patika darboties ar māliem. Viņš prata veidot daudz dažādu lietu: čūskas, sniega vīrus, ziloņus, peles un automobiļus. Viņš sāka darboties ap savu māla piku, bet skolotāja teica: „Pagaidi, vēl nav laiks sākt," un viņa atkal gaidīja, kamēr bērni viņai pievērsa uzmanību: „Šodien mēs no māliem veidosim traukus."

„Tas labi," nodomāja Jānītis. Viņam patika gatavot traukus, un viņš sāka tos veidot ātri dažādos lielumos un formās.

Bet skolotāja teica: „Pagaidiet, es jums parādīšu, kā tas jādara," un viņa visiem rādīja, kā pagatavot dziļu trauku. „Tā," skolotāja noteica, „nu jūs variet sākt."

Jānītis paskatījās uz skolotājas trauku un savējiem, un viņam paša trauki patika daudz labāk, bet to viņš skaļi neteica. Zēns paklausīgi samīcīja mālus un sekoja skolotājas piemēram. Drīz vien Jānītis vairs nekā nedarīja pats no sevis, viņš vispirms gaidīja, ko skolotāja teiks.

Bet tad Jānīša dzīvē notika pārmaiņas. Tēti pārcēla uz citu darba vietu, tādēļ visiem bija jāpārceļas dzīvot citā vietā. Še skola bija daudz lielāka par iepriekšējo. Lai nokļūtu klasē, Jānītim bija jākāpj pa lielām kāpnēm, tad jāiet pa garu gaiteni līdz klases durvīm. Pašā pirmajā dienā jaunā skolotāja teica: „Šodien mēs zīmēsim."

„Jauki," nodomāja mazais zēns. Viņš mierīgi sēdēja un gaidīja, kamēr skolotāja teiks, kas jādara.

Bet skolotāja neteica nekā, tikai staigāja pa klasi no viena bērna pie otra. Kad viņa pienāca pie Jānīša, tā jautāja: „Vai tev nepatīk zīmēt?"

„Patīk gan," zēns atbildēja, „bet es nezinu, ko mēs šodien zīmēsim."

„Kā tā?" skolotāja brīnījās. „Tas atkarās no tevis paša, ko tu vislabprātāk gribētu zīmēt."

„Bet kā lai es to daru?" Jānītis nevarīgi raudzījās jaunajā skolotājā.

„Kā tik tev patīk," skolotāja noteica.

„Jā, bet kādas krāsas lai es lietoju?" Jānītis neatlaidās.

„Visas pēc kārtas," skolotāja smaidīja. „Ja jūs visi zīmētu to pašu priekšmetu un lietotu tās pašas krāsas, kā tad es varētu izšķirt, kurš ko zīmējis?"

„To es nezinu," zēns noteica, bet ķērās pie darba. Viņš lietoja savas iemīļotākās krāsas — dzeltenās, zilās un violetās. Jānītis zīmēja ziedus vienu par otru lielāku un krāšņāku. Kas tā bija par lielisku izzīmēšanos!

Jānītim patika jaunajā skolā, kaut arī bija jākāpj pa trepēm un jāiet pa garo gaiteni, bet šī skola viņam patika.

Jau gadiem ilgi skolotāji un skolu administrātori lēma, ko un kad bērniem mācīt. Viņi sastādīja skolu programmas, norādīdami, kurā klasē kas jāmācā, pat kurā gada laikā.

Klasē bija stingra disciplīna. Skolēni, kuri cītīgi sekoja šai programmai, bija izcili un kārtīgi, bet tie, kuri to nespēja, bija neaptēsti, vai arī garīgi nestabili.

Arī es pati, iesākot savas skolotājas gaitas, cieši turējos pie programmas, jo tai sekoja pārzinis, inspektors un skolu valde. Pēc tās arī es pati savā laikā tiku mācīta skolotāju koledžā.

Taču laika tecējumā arvien vairāk un vairāk mani uzausa atziņa, ka es piespiežu bērnus mācīties lietas, kam nav nekādas jēgas, nedz saskares ar viņu ikdienas dzīvi un pieredzi, nemaz neminot nākotni. Atprasīšana man likās kā sejā iemests, apgrauzts maizes gabals. Šī programmas nenozīmību un mazvērtību sevišķi izjutu, mācot jauniebraucēju bērnus. Dažam no viņiem ilgi un grūti nācās cīnīties ar valodas apgūšanu, nemaz nerunājot par neparastajiem dzīves un skolas apstākļiem. Vispār, šī programmatiskā skolu sistēma noveda pie neapšaubāmi ļoti bēdīgā punkta: bērns mācījās, nevis lai sevi izglītotu, bet tikai tāpēc, lai iepriecinātu vecākus un skolotājus resp. lai dabūtu labas atzīmes.

Lielākais un patiesākais apstiprinājums šim faktam bija — skolēnu krāpšanās eksāmenu laikā, kad šķietami labi un godīgi bērni lietoja daudz un dažādu veidu, lai apmānītu ne tikai vecākus un skolotāju, bet arī paši sevi ar nepelnītām labām atzīmēm. Pat jau otrā pamatskolas klasē! Visa šī mācīšanās pēc „vienas receptes" man likās nereāla un smieklīga, it sevišķi vēl, kad bija jāseko tā saucamajai izglītības ministrijas izdotajai „pelēkajai grāmatai", kas bija vismaz divdesmit gadu veca. Šai programmai nebija nekāda sakara ar dzīvi un apkārtni, kur mani skolēni pavadīja savu brīvā laika lielāko daļu, nedz arī ar viņu interesēm vai individuālajām spējām. Bet, kā visās lietās, ar kritizēšanu vien nekas nav panākts. Visiem, sākot ar skolotāju klasē, beidzot ar administrātoriem skolu valdē, bija jāmeklē ceļi un veidi kā arī domu biedri.

Neapšaubāmi, katrā profesijā ir cilvēki, kas strādā tikai darba un algas dēļ, bet ir arī tādi, kas savus pienākumus veic ar sirdsdedzi un tuvākā mīlestību. Manā skolā bija skolotāji, kas jutās ērti, jauki un netraucēti, gadu no gada mācot vienu un to pašu pēc programmas, tā kā nakts vidū varēja pateikt, kas šodien jāmāca. Divas no manām progresīvākajām kollēgām jau bija pacēlušas balsis kādā skolotāju federācijas sanāksmē.

Lielākais pagrieziens „uz labo pusi" nāca apmēram pirms vairāk nekā trim gadiem, kad skolas „lielvezīrs" bija importējis no ASV „jauno matēmatikas" un lasīšanas metožu sludinātājus un iniciātorus, kas runāja vairākās skolotāju sanāksmēs. Šiem priekšlasījumiem sekoja „īsie" un „garie" kursi, kuros skolotāji varēja apgūt jaunas idejas un metodes. (Viss bez maksas!)

Tas vis bija lieliski un krietns solis uz priekšu, bet man arvien likās, ka šie priekšlasījumi un kursi ir maznozīmīgi, ja klases iekārta paliek tā pati. Skolēniem bija jārada apstākļi, ka viņus nevis spiestu, bet mudinātu pašiem mācīties! Sagādāt daudz un dažādu materiālu, zinātniskas grāmatas, uzņēmumus, noorganizēt pēc iespējas vairāk ekskursiju uz visām ievērojamākajām vietām pilsētā un tuvākā apkārtnē, kā arī plānot tālākus izbraukumus, vienmēr paturot prātā, ko bērni šai izbraukumā gūs, ko mācīsies. Lai šādi izbraukumi, operu un teātru izrādes nebūtu tikai „pikniki", skolēni rūpīgi jāsagatavo. Piemēram, apmeklējot septiņu ievērojamāko Kanadas gleznotāju (Group of Seven) darbu galeriju Kleinburgā, bērni iepazinās ar gleznu reprodukcijām, mākslinieku dzīvi, kā arī šīs galerijas bijušajiem īpašniekiem, Mekmaikelu pāri, kuri visu savu mūža darbu atdāvinājuši Ontario valdībai, to tagad paši tikai pārrauga.

Nekādas diskusijas vai pārrunas nevar rasties, sēžot piecās taisnās rindās un skatoties cits citam mugurā, tādēļ vispirms pārorganizēju klases solus. Skolēni sēdēja grupās pa četri, seši vai astoņi, atkarā no draugu un domu biedru skaita. Kamēr pirmais prieks un uztraukums norima, gāja kā pa Bābeli, jo vēlēšanās sēdēt kopā ar draugiem mūždien bijis nepiepildāms bērnu sapnis. Taču drīz vien iestājās parastā klases kārtība, ar vienu uzkrītošu pārmaiņu — smaidīgām bērnu sejām. Skolotāja vais nebija tiesnesis vai apsūdzētājs, bet draugs pieaugušo kārtā.

„Es tam nevaru ticēt, ka drīkstu sēdēt kopā ar savām draudzenēm!" izsaucās mazā Jūlija. „Vai tikai aiz visa tā kas neslēpjas? Tas ir pārāk skaisti, lai būtu patiesi!"

„Es nevaru teikt, ka man agrāk skola nepatiktu, bet tagad es tikai sāku īsti izjust prieku. Man ir tik daudz ko darīt, ka nekad neapnīk," Ričards nespēja novaldīt platu smaidu, jo viņa sirdsdraugs sēdēja tieši blakus.

Vislielāko interesi bērnos rada paša skolotāja piedalīšanās skolas uzdevumu veikšanā, piemēram, uzrakstīt domrakstu, uzzīmēt kaut ko u. t. t., bērni vai pārcenšas, lai pārspētu skolotāju.

Arī man jāsaka tāpat kā mazajam Jānītim, ka „šī skola man patīk" (kaut arī daudz vairāk jāstrādā!).

Tonija Krūka

„ATVADĪBAS" TORONTO

Dziesmu svētkos Klīvlendā daudz atzinības izpelnijās Lilijas Gleškes iestudētā tautiskā dziesmu spēle „Atvadības", kas notika svētku pēdējā dienā, kādēļ ne visiem svētku dalībniekiem bija iespējams šo skaisto un vērtīgo uzvedumu noskatīties, jo bija jādodas tālajā atceļā. Torontiešiem nu dota iespēja nokavēto atgūt: ansamblis uzvedumu sniegs 11. janvārī plkst. 7.30 vakarā Itona auditorijā. Ieejas kartes vēl būs dabūjamas pie kases. Uzņēmumā aina no „Atvadībām" Klīvlendā: Arnolds Līgotnis (pa kreisi), Marija Vilcāne (vidū ar slotu) un Lilija Gleške (pa labi).

Foto: P. Blūms

LĀCĪTIM ZIEMSVĒTKI BIJA VĒLĀK

Kad Ziemsvētki jau bija nosvinēti un jaunais gads sagaidīts, dažādo svētku sarīkojumu virknei pamazām apsīkstot, savā eglītes vakarā 5. janvārī Kolumba zālē pulcējās Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas audzēkņi ar vecākiem un viesiem, kopskaitā pāri 500.

Liekas, ka ne vien mazajiem, bet arī lielajiem vakara dalībniekiem vislabāk patika skolotājas L. Blūmas sakārtotais un ar 39 skolēniem iestudētā 2 cēlienu ludziņa „Lāča bērna Ziemsvētki", kuras sagatavošanā daudz palīdzēja arī skolotāja M. Miezīte. Uzvedumā īpaši izcēlās galvenās lomas tēlotājs lācītis (Atis Freimanis) ar teicamo latviešu valodu un labi izstrādātām kustībām, bet labi „turējās" un visiem patika arī pārējie tēlotāji: rūķi — Dāvis Kuksis, Monvīds Gatvers, Andris Šmits un Andris Aldermanis, rūķu uzraugs Guntars Tannis, Ziemsvētku vecītis Kārlis Pētersons, zaķis Garausis Viktors Dreifelds, zaķu māte Astra Maksiņa, budeļu vecākais Andris Briedis budeļu vecākā Valda Mackare, čigāns Jānis Ozoliņš, čigāniete Anda Maksiņa, ganiņš Ēriks Eglīte, dzērve Pēteris Kusmanis, velniņš Edgars Goba, lapsa Pāvela Melbārde, vāvere Ligita Tauriņa, pele Ingrīda Kaņķe, mēnestiņš Guntis Brumelis, sniega pārsliņas — Māra Groskopfa, Rita Ozoliņa un Ilga Luksa, zvaigznītes — Rita Lāma, Aida Putniņa un Nora Nulle, zaķēni — Gregorijs Niedra, Orests Hartmanis un Māris Lukss, kā arī skolas bērni. Pārsliņu un zvaigznīšu deju bija iestudējusi I. Kajaka-Ķeniņa, dziesmas sagatavojusi J. Vāgnere, apgaismojumu iekārtojis vecāku padomes pr-dis R. Kurzemnieks, grimēšanā izpalīdzēja E. un H. Pētersoni, bet kostīmus bija gādājuši tēlotāju vecāki. Uzvedumā, kurā piedalījās tikai abu 6. klašu audzēkņi, patika spēlētāju laba iejušanās lomās un teicamā teksta zināšana.

Eglītes vakara ievadījumā saslimušā māc. A. Brieža vietā svētbrīdi vadīja baptistu mācītājs R. Ekšteins, runājot par pastnieku, kurš ļaudīm atnes Ziemsvētku sveicienus. Līdzīgi mūsdienu pastniekiem pirms 1968 gadiem Dieva sūtīts eņģelis ganiem paziņoja Kristus piedzimšanu.

Sarīkojumā bija ieradies arī archibīskaps A. Lūsis, kas uzrunā īpaši pakavējās pie mazajiem svētku gaidītājiem, kuŗus nevar iedalīt ne. sliktos, ne labos, jo Pestītājs mīl visus. Sakarā ar archibīskapa nule aizvadīto 60. dzimšanas dienu skolas pārzine A. Martinsone viņam izteica skolas saimes suminājumu, bet 1. klases audzēknis Uga Dzenis pasniedza velti — latvisku puzuri.

Ievadījumā 8. klases skolēni skolotājas V. Slaviešas vadībā nodziedāja „Klusa nakts", bet pēc svētbrīža 3. klases audzēknis Pauls Lazdiņš deklamēja „Šai svētā naktī" un 7a. klases skolēni A. Grantiņas vadībā dziedāja „Es skaistu rozīt' zinu". Betlemes skatu „dzīvā bildē" ar apm. 30 jaunāko klašu audzēkņiem bija sagatavojušas skolotājas I. Kajaka-Ķeniņa un B. Kūla.

Starpbrīdī Pēteris Dzintars vadīja dziesmu „Nu ardievu Vidzemīte", bet Vizma Maksiņa „Div' pļaviņas es nopļāvu". Bērni savstarpēji apmainījās ar dāvanām, kuras bija paņēmuši līdz. Tautas dejas jauno akordeonistu E. Kalviņa un A. Šmita spēlētā pavadījumā vadīja A. Grantiņa un D. Lejniece. L. Eikina ar palīdzēm bija rūpējusies par cienastu bērniem. Lai piemirstu nebūtu arī pieaugušie, viņiem domātu bufeti pārziņāja M. Māliņa un D. Niedra, bet par visu, kas pieskaitāms pie „techniskiem darbiem", gādāja R. Kurzemnieks ar J. Jenti.

O. K.

TORONTO ZIŅAS

● Mirušajam Latvijas armijas kapteinim Reinholdam Beitiņam veltīto aizlūgumu 5. janvārī Rosarija bēru namā vadīja archibīskaps A. Lūsis, kas dienu vēlāk aizgājēju arī izvadīja uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu. Bēru namā pie šķirsta stāvēja Latviešu virsnieku apvienības Kanadā goda sardze, bet sēru mūziku spēlēja J. Barušs. Kapos no mūžībā aizgājušā karavīra, noliekot vaiņagu, atvadījās Latviešu virsnieku apvienības pr-ks V. Krūmiņš, bet Latvijas karaskolas kopīgā izlaiduma vārdā runāja K. Purmals. Aizlūgumā un izvadīšanā piedalījās kupls pulks aizgājēja draugu un paziņu.

● Māc. A. Čops 6. janvārī pēdējā ceļā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja 80 gadu vecumā 3. janvārī Ņūmarketā mirušo Amāliju Lauri. Par aizgājēju sēro meita Berta Laure.

● Sv. Andreja draudzē 27 jaunieši sākuši iesvētes mācības. Iesvētīšana paredzēta Vasarsvētkos, 25. maijā.

● TLB sestdienas skolu Ziemsvētkos atcerējušies vairāki labvēļi. Kanadas DV Ziemsvētku tirdziņa rīcības komiteja skolai ziedojusi 25 dol., Sv. Jāņa draudze 50 dol., Toronto latviešu biedrība 50 dol., Černonoku ģimene skolas loterijai dāvinājusi svečturus, bet Pūliņu ģimene — 2000 dzeramkausiņu. — Skolas eglītes vakara loterijā palicis neizņemts tautisku cimdu pāris, kuru laimējusi loze Nr. 25. Laimests saņemams sestdienās pie skolas darbvedes mācību laikā.

● TLB sestdienas skolas skolotāju sanāksme notiks 14. janvārī plkst. 6 vakarā Latviešu namā, bet pēc tās plkst. 8 vakarā Solveiga Miezīte runās par tematu „Uzvešanās ietekmēšana". Skolas vecāku padomes sēde paredzēta 21. janvārī plkst. 8 vakarā Latviešu namā.

● Sv. Jāņa draudzes eglītes vakarā svētdienas skolas audzēkņi sniedza uzved. „Svētās nakts brīnums", attēlojot Kristus piedzimšanu, kuru bija iestudējusi skolas vadītāja A. Kurse. Vakaru ar uzrunu atklāja draudzes pr-ks Ž. Rūtenbachs, pasniedzot visiem skolotājiem veltes, bet archibīskapam A. Lūsim un skolas vadītājai A. Kursei ziedus. Skolas žetonu pateicībā par daudzus gadus skolai izrādītu pretimnākšanu saņēma preses fotografs J. Kreilis. Ar dziesmām uzstājās 3. latviešu valodas klases audzēkņi, bet dejotāju grupa, kuru māca M. Lapiņa un K. Siliņš, iepriecināja ar tautas dejām. Protams, ieradās un bērnus apdāvināja arī Ziemsvētku vecītis, tomēr šoreiz tas bija „viltots" — vajadzētu runāt par Ziemsvētku večiņu, jo aiz maskas bija paslēpusies M. Kalniņa. Nobeigumam bērnu vecāki bija sarūpējuši azaida galdu.

● TLMM kluba internās žibulēšanas saikstes notiks 12. janvārī no pl. 7 rītā Simko ezerā. Klubā valde atgādina, ka sākot ar 1. janvāri, visiem makšķerniekiem — vīriešiem, vecākiem par 18 gadiem, vajadzīga atļauja, kura par 3 dol. iegādājama visos sporta piederumu veikalos. Atļauja vajadzīga arī žibulēšanai.

● Toronto universitātē pašreiz ir ap 15 latviešu studentu. Lai tos mēģinātu piesaistīt savai darbībai, Latviešu studentu kopas valde, kuras priekšsēdis pēc pārvēlēšanas ir A. Rubenis, bija rīkojusi iepazīšanās vakaru, kurā ieradās ap 50 dalībnieku, kaut aicinājums bija izsūtīts 149 apzinātiem latviešu studentiem. Priekšnesumus — dziesmas un mūziku — sniedza M. Pone, A. Pērkons, A. Semenovs, A. Rubenis, E. Fogels u. c.

● Kā katru gadu, arī šoreiz Ziemsvētku priekšvakarā vīru ansambļa Kalvis dalībnieki ieradās Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā, kur aizdedzināja mazu eglīti uz sava kādreizējā skolotāja Marisa Vētras kapa un, pakavējoties pie tā, nodziedāja vairākas garīgas dziesmas. Dziedoni jau bija atcerējušies arī citi draugi un cienītāji, tā kā kapa vieta bija bagātīgi rotāta ziediem un vaiņagiem.

DAŽĀDAS PAAUDZES — DAŽĀDAS DOMAS

(Pārnesums no 2. lpp.)

dā, latviešu skolas, latviešu kultūras saglabāšana nav pietiekami liecinieki, ka centrālās organizācijas mums vajadzīgas un ka to vadībā notiek svētīgs darbs? Esmu pārliecināts, ka organizāciju darbinieki vienmēr darījuši to, kas, pēc viņu domām, bijis labākais; taču dažos gadījumos būtu varējis būt arī citādi. Nedomāju, ka esmu labāks vai gudrāks par citiem, bet man ir tikpat lielas tiesības izteikt savas domas un vērojumus kā ikvienam citam savus uzskatus par mani. Pieskaitu sevi pie citas paaudzes, ne pie tās, pie kuras pieder lielākā daļa centrālo organizāciju darbinieku, tādēļ ieskati var būt atšķirīgi. Es mēģinātu pats sevi apmānīt, ja teiktu, ka manā vērtējumā absolūti viss ir labākajā kārtībā. Esmu arī pārliecināts, ka dažā labā gadījumā viena otra nesaprašanās vai domu atšķirība, varbūt tikai pārpratums, starp sabiedriskajiem darbiniekiem un presi noskaidrotos, ja preses darbiniekiem būtu iespēja intervēt organizāciju vadītājus arī tajos jautājumos, kurus sēdēs neapskata vai apspriež „aiz slēgtām durvīm". Tas ļautu ne vien „izlādēties", bet dotu arī vadītājiem iespēju sevi parādīt no atjautīgās puses. Vai patiešām vienmēr jāraksta tikai tas, ko organizācijas vēlas lasīt un redzēt? Vai tad nedrīkst norādīt arī uz to, kas varētu būt citādi?

Esmu mēģinājis šai rakstā pateikt to, ko domāju es un, pēc dažiem lasītiem rakstiem spriežot, arī citi manā vecumā vai jaunāki. Ja kāds šo rakstu grib uzskatīt par kritiku kritikas pēc, tā viņa priekšrocība, jo neesmu domājis ierobežot domu brīvību. Bet negribu ierobežot arī savu rakstīšanas brīvību, kura gan atkarīga no redaktora, kam vienmēr pēdējā noteikšana par to, kas publicējams laikrakstā un kas iemetams papīrkurvī.

Viktors Irbe

FINANCIĀLAIS STĀVOKLIS...

(Pārnesums no 1. lpp.)

meņu nometni, tās programmu paredzot vecākiem un viņu bērniem.

Nometnes vasaras sezonu nolēma atklāt 30 maijā ar dievkalpojumu, bet nākošās dienas vakarā rīkot pirmo koncertu. Lielākie šīs sezonas sarīkojumi būs Līgo vakars (21. jūnijā) un dziesmu diena (16. augustā). Dziesmu dienas rīcības komitejas priekšsēdis ir diriģents R. Zuika, bet latviešu koru apvienību tajā pārstāv komponists un diriģents A. Kalnājs. Gaŗezera sarīkojumu nozares pārzināšanu un šīs sezonas sarīkojumu izkārtošanu uzņēmies A. Artmanis.

Sēdi beidzot, V. Vārsbergs vēl informēja, ka, apstākļiem labvēlīgi attīstoties, pastāv nodoms šovasar nometnē rīkot tautas deju kursus ar deju uzvedumu to nobeigumā. Interesenti šī nodoma īstenošanai priekšdarbus jau uzsākuši.

E. B.

● Pēc 11 gadu Vatikāna neatzītas laulības ar filmu producentu Karlo Ponti tagad 34 gadus vecā slavenā itāliešu filmzvaigzne Sofija Lorena dāvājusi dzīvību 7 mārciņas 11 unču smagam zēnam — Karlo Ponti junioram. Laimīgais tēvs ziedojis dzemdību klīnikai — Ženēvas valsts slimnīcai Šveicē — 3 milj. dolaru trūcīgajām mātēm.

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● DV nodaļas rīkotajā veco strēlnieku Ziemsvētku cīņu atceres vakarā 4. janvārī Latviešu namā pulcējās vecie strēlnieki, lāčplēši, atbrīvošanas cīņu dalībnieki un leģionāri ar viesiem. Ar īsu uzrunu sarīkojumu atklāja nodaļas pr-dis J. Gributs, bet vanadzes strēlniekiem pasniedza ziedus. F. Agruma aicināti, vakara dalībnieki atcerējās strēlnieku cīņas 1916. gadā un leģionāru cīņas 1944. gada Ziemsvētku laikā Kurzemē, tāpat pirmās Latvijas karaspēka vienības — Studentu rotas dibināš. nu 1918. gada 20. decembrī un pirmo armijas parādi 27. decembrī Rīgā. Referātu par strēlnieku cīņām un piedalīšanos Latvijas celšanas darbā nolasīja vecais strēlnieks J. Saliņš, fragmentu no Aleksandra Grīna „Dvēseļu putena" ar saviem komentāriem lasīja lāčplēsis A. Grīns, bet cīņu atmiņas stāstīja strēlnieks J. Apinis. Vanadzes bija gādājušas par bagātīgu azaidu.

● Ziemsvētkos DV nodaļas vanadzes apciemoja vairākus vecākās paaudzes tautiešus, nododot svētku sveicienus. Diemžēl, apciemojumi šoreiz bija iespējami tikai mājās, jo gripas epidēmijas dēļ apmeklējumi slimnīcās nebija atļauti. Par transportu gādāja A. Oberons.

—ms

EDMONTONA

● Latviešu ev.-lut. draudzes rīkoto bērnu eglītes vakaru 22. decembrī Sv. Pētera baznīcā atklāja draudzes pr-ks V. Brūzis, bet dievvārdus teica māc. K. Avotiņš. Sekoja jaunatnes kopas Daina priekšnesumi ar klavieru spēli un deklamācijām, kurus pieteica N. Rudovics. Pēc tam dainieši tautiskas mūzikas pavadījumā dejoja „Ievaddanci" (polonēzi) un sniedza dažas tautas dejas. Vakaru kuplināja koklētāji O. Ulmanis, Anna un Erna Rudovica, atskaņojot trīs Ziemsvētku dziesmas. Pēc tam Ziemsvētku vecītis (A. Bachs) apdāvināja bērnus. No pieaugušajiem dāvanas saņēma māc. K. Avotiņš ar dzīvesbiedri (no draudzes) un Dainas pastāvīgais pavadītājs akordeonists P. Heinsbergs, kam tautiskas aproču pogas dāvināja dainieši vecāki. Pēc apdāvināšanas draudzes valde aicināja kuplo eglītes vakara saimi iebaudīt kafiju un nogaršot draudzes dāmu sagādātos cepumus.

A. Štāls

Ziemsvētku vecītis (A. Bachs) Edmontonā un 8 gadus vecā B. Cināta draudzīgi pozē fotografam

Foto: A. Štāls

Sveicam
ADOLFU KALVI
60 gadu jubilejā!
DV Toronto saime

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

Tautai un tēvz

(Nobeigums 2. lpp.)

bērnu, un tā pārzinis bija mācītāja brālis Arturs Blūmītis. O. Blūmītis izdeva un rediģēja arī vairākus žurnālus — „Draudzības Saites", „Latvijas Jaunatnes Draugs" un „Pasta Vēstnesis". Pēdējo financēja angļu pastnieku organizācija, to daudzus gadus bez maksas piesūtīja interesentiem. Par šo O. Blūmīša dzīves posmu skolotājs Ed. Jansons sarakstījis grāmatu „No Latgales ganu zēna par bāriņu tēvu" (iznākusi latgaļu dialektā 1930. gadā), bet vispārībai visumā maz zināms par jubilāra darbību ASV. Šis viņa dzīves posms vēl gaida izgaismojumu un novērtējumu.

1936. gadā O. Blūmītis pirmo reizi devās uz ASV, kur pavadīja 7 mēnešus, no tiem 3 Bostonā, vietējā latviešu baptistu draudzē veicot mācītāja pienākumus. 1939. gada jūnijā viņš devās uz ASV otrreiz, lai Atlantā piedalītos pasaules baptistu kongresā kā Lietuvas baptistu pārstāvis. Toreizējie laikraksti samērā bieži pieminējis abus latviešus — māc. Eglīti, kas pārstāvēja Latvijas baptistus, un māc. Blūmīti.

Šī kongresa laikā Eiropā savilkās kara mākoņi, un Blūmītis ar savu kollēgu Latvijā vairs neatgriezās. Sākās dzīves cīņa svešumā, skaudra un vienreizēja. Par savu misiju viņš izvēlējās amerikāņu sabiedrības informēšanu par Latviju un tās ienaidniekiem Pad. savienību un hitlerisko Vāciju. Blūmītis 1939. gadā apmeklēja arī Kanadu un Torontō nolasīja vairākus referātus rotāriešu klubos un baznīcās, izpalīdzot Latvijas ģenerālkonsulam R. N. Braisonam. Toronto laikraksti viņa runām veltīja visai lielu uzmanību: viņš bija pirmais, kurš vēstīja briesmas, kas tuvojās Latvijas valstij un tautai.

Blūmīša vārds bieži parādījās amerikāņu presē. Ar savu bezkompromisa nostāju pret komūnismu viņš izpelnījās ASV sarkanā elementa uzbrukumus. Atgriezies Bostonā, viņš neparastā veidā centās modināt un brīdināt sabiedrību no briesmām, kuras draud no Pad. savienības. Netālu no vecā tiesas nama Tremonta ielā viņš uz stūra katru vakaru sludināja Dieva vārdu un lūdza par Latviju, bet runāja arī baznīcās, pie pieminekļiem un dārzos, tāpat radiofonā. Viņš izmantoja katru vietu un iespēju, lai runātu par Latviju. Šajās sanāksmēs viņš arī iepazinās ar amerikāņu meiteni Rutu, ar kuru noslēdza mūža draudzību. Šai laikā kopā ar amerikāni Smitu viņš sarakstīja grāmatu par latviešu baptistu vadoni Viljamu Fetleru „Sentenced to Siberia" (1941), kura pieredzējusi vairākus izdevumus.

Blūmītis ticēja, ka ar amerikāņu uzvaru otrā pasaules karā brīvību atgūs arī Latvija. Tādēļ viņš ASV nepieņēma garīdznieka vietu, jo atzina, ka sabiedriski-politiskais darbs dod vairāk rīcības rosīties un arī personīgi lielāku brīvību nekā draudzes gana ierobežojumi. Viņa darbību atzinīgi novērtēja Latvijas sūtnis Vašingtonā Dr. A. Bīlmanis, par ko liecina vēstules, kuras jubilārs glabā kopā ar daudziem atzinības rakstiem, diplomiem, plaketēm un citām atzinības zīmēm, kuras saņēmis no amerikāņu organizācijām un institūtiem.

Karam beidzoties, Blūmīša interese pievērsās latviešu bēgļiem Vācijā un viņu dzīvei barakās un kazarmās. Pastnieki viņam katru dienu piegādāja neskaitāmas vēstules ar dažādiem palīdzības lūgumiem. Tie Blūmīti satricināja: viņš pārdeva savu Brulainā iegūto īpašumu un devās lūkot latviešiem mājvietu Dominikāņu republikā. Pirmajā braucienā viņš devās kopā ar amerikāii Drobelitu, bet nākošajā ar Rīgas Auduma īpašnieku R. Hiršu, kas arī kara priekšvakarā bija paguvis atstāt Latviju. Dominikāņu valdība solīja 26.000 akru zemes bez maksas. Bija izplānota pilsētiņa ar 600 latviešu ģimenēm, taču pasākums nerealizējās, jo ne Blūmītis, ne Hiršs nevēlējās iegrūst latviešus šai vientuļajā salā starp svešiem cilvēkiem. Tā vietā Blūmītis lika aizmetņus 50 latviešu kolonijām ASV. Viņa galvenā cīņa beidzās ar īpaša DP likuma pieņemšanu

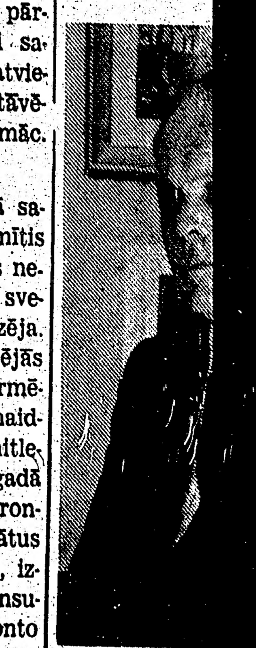

Māc. Osv

...O ZIŅAS

dzimšanu, kuŗu bija iestudējusi skolas vadītāja A. Kurse. Vakaru ar uzrunu atklāja draudzes pr-ks Z. Rūtenbachs, pasniedzot visiem skolotājiem veltes, bet archibīskapam A. Lūsiņ un skolas vadītājai A. Kursei ziedus. Skolas žetonu pateicībā par daudzus gadus skolai izrādītu pretimnākšanu saņēma preses fotografs J. Kreilis. Ar dziesmām uzstājās 3. latviešu valodas klases audzēkņi, bet dejotāju grupa, kuŗu māca M. Lapiņa un K. Siliņš, iepriecināja ar tautas dejām. Protams, ieradās un bērnus apdāvināja arī Ziemsvētku vecītis, tomēr šoreiz tas bija „viltots" — vajadzētu runāt par Ziemsvētku večiņu, jo aiz maskas bija paslēpusies M. Kaiņiņa. Nobeigumam bērnu vecāki bija sarūpējuši azaida galdu.

● TLMM kluba internās žibulēšanas saīkstes notiks 12. janvārī no pl. 7 rītā Simko ezerā. Kluba valde atgādina, ka sākot ar 1. janvāri, visiem makšķerniekiem — vīriešiem, vecākiem par 18 gadiem, vajadzīga atļauja, kuŗa par 3 dol. iegādājama visos sporta piederumu veikalos. Atļauja vajadzīga arī žibulēšanai.

● Toronto universitātē pašreiz ir ap 15 latviešu studentu. Lai tos mēģinātu piesaistīt savai darbībai, Latviešu studentu kopas valde, kuŗas priekšsēdis pēc pārvēlēšanas ir A. Rubenis, bija rīkojusi iepazīšanās vakaru, kuŗā ieradās ap 50 dalībnieku, kaut aicinājums bija izsūtīts 149 apzinātiem latviešu studentiem. Priekšnesumus — dziesmas un mūziku — sniedza M. Pone, A. Pērkons, A. Semenovs, A. Rubenis, E. Fogels u. c.

● Kā katru gadu, arī šoreiz Ziemsvētku priekšvakarā vīru ansambļa Kalvis dalībnieki ieradās Jorkas kapsētas latviešu nodaļījumā, kur aizdedzināja mazu egliti uz sava kādreizējā skolotāja Marisa Vētras kapa un, pakavējoties pie tā, nodziedāja dažas garīgas dziesmas. Dziedoni jau bija atcerējušies arī citu draugi un cienītāji, tā kā katra vieta bija bagātīgi rotāta ziedi-em un vainagiem.

— DAŽĀDAS DOMAS

...ēskata vai apspriež „aiz slēgtām durvīm". Tas ļautu ne vien ...zlādēties", bet dotu arī vadītājiem iespēju sevi parādīt no atzinīgās puses. Vai patiešām ...enmēr jāraksta tikai tas, ko ...rganizācijas vēlas lasīt un rezolvēt? Vai tad nedrīkst norādīt arī uz to, kas varētu būt citādi? ...ēsmu mēģinājis šai rakstā pateikt to, ko domāju es un, pēc ...ažiem lasītiem rakstiem spriežot, arī citi manā vecumā vai ...unāki. Ja kāds šo rakstu grib ...skatīt par kritiku kritikas pēc, ...viņa priekšrocība, jo neesmu ...omājis ierobežot domu brīvību. ...et negribu ierobežot arī savu ...ksīšanas brīvību, kuŗa gan ...karīga no redaktora, kam vienēr pēdējā noteikšana par to, ...s publicējams laikrakstā un ...s iemetams papīrkurvī.

Viktors Irbe

...NANCIĀLAIS STĀVOKLIS...

(Pārtrauts no 1. lpp.)

...ņu nometni, tās programmu ...redzot vecākiem un viņu bērniem.

Nometnes vasaras sezonu noma atklāt 30 maijā ar dievkal...jumu, bet nākošās dienas vakarā rīkot pirmo koncertu. Lielie šīs sezonas sarīkojumi būs ...go vakars (21. jūnijā) un ...iesmu diena (16. augustā). ...iesmu dienas rīcības komitejas priekšsēdis ir dirigents R. ...ika, bet latviešu koŗu apvienī tajā pārstāv komponists un ...ižents A. Kalnājs. Gaŗezera ...rīkojumu nozares pārzināšanu ...šīs sezonas sarīkojumu izkārtošanu uzņēmies A. Artmanis. ...ēdi beidzot, V. Vārsbergs vēl ...formēja, ka, apstākļiem labvēlīgi attīstoties, pastāv nodoms ...vasar nometnē rīkot tautas deju kursus ar deju uzvedumu to ...beigumā. Interesenti šī nodoma īstenošanai priekšdarbus jau ...sākuši.

E. B.

Pēc 11 gadu Vatikāna neatzīšanas laulības ar filmu producentu ...arlo Ponti tagad 34 gadus vecā ...venā italiešu filmzvaigzne Sofia Lorena dāvājusi dzīvību 7 ...rčiņas 11 unču smagam zēnam Karlo Ponti junioram. Laimīgs tēvs ziedojis dzemdību klīnikai — Ženēvas valsts slimnīcai ...eicē — 3 milj. dolaru trūcīgām mātēm.

Tautai un tēvzemei veltīts mūžs

(Nobeigums 2. lpp.)

bērnu, un tā pārzinis bija mācītāja brālis Arturs Blūmītis. O. Blūmītis izdeva un rediģēja arī vairākus žurnālus — „Draudzības Saites", „Latvijas Jaunatnes Draugs" un „Pasta Vēstnesis". Pēdējo financēja angļu pastnieku organizācija, to daudzus gadus bez maksas piesūtīja interesentiem. Par šo O. Blūmiša dzīves posmu skolotājs Ed. Jansons sarakstījis grāmatu „No Latgales ganu zēna par bāriņu tēvu" (iznākusi latgaļu dialektā 1930. gadā), bet vispārībai visumā maz zināms par jubilāra darbību ASV. Šis viņa dzīves posms vēl gaida izgaismojumu un novērtējumu.

1936. gadā O. Blūmītis pirmo reizi devās uz ASV, kur pavadīja 7 mēnešus, no tiem 3 Bostonā, vietējā latviešu baptistu draudzē veicot mācītāja pienākumus. 1939. gada jūnijā viņš devās uz ASV otreiz, lai Atlantā piedalītos pasaules baptistu kongresā kā Lietuvas baptistu pārstāvis. Toreizējie laikraksti samērā bieži pieminējis abus latviešus — māc. Egliti, kas pārstāvēja Latvijas baptistus, un māc. Blūmīti.

Šī kongresa laikā Eiropā savilkās kaŗa mākoņi, un Blūmītis ar savu kolēģu Latvijā vairs neatgriezās. Sākās dzīves cīņa svešumā, skaudra un vienreizēja. Par savu misiju viņš izvēlējās amerikāņu sabiedrības informēšanu par Latviju un tās ienaidniekiem Pad. savienību un hitlerisko Vāciju. Blūmītis 1939. gadā apmeklēja arī Kanadu un Toronto nolasīja vairākus referātus rotāriešu klubos un baznīcās, izpalīdzot Latvijas ģenerālkonsulam R. N. Braisonam. Toronto laikraksti viņa runām veltīja visai lielu uzmanību: viņš bija pirmais, kuŗš vēstīja briesmas, kas tuvojās Latvijas valstij un tautai.

Blūmīša vārds bieži parādījās amerikāņu presē. Ar savu bezkompromisa nostāju pret komūnismu viņš izpelnījās ASV sarkanā elementa uzbrukumus. Atgriezies Bostonā, viņš neparastā veidā centās modināt un brīdināt sabiedrību no briesmām, kuŗas draud no Pad. savienības. Netālu no vecā tiesas nama Tremonta ielā viņš uz stūŗa katru vakaru sludināja Dieva vārdu un lūdza par Latviju, bet runāja arī baznīcās, pie pieminekļiem un dārzos, tāpat radiofonā. Viņš izmantoja katru vietu un iespēju, lai runātu par Latviju. Šajās sanāksmēs viņš arī iepazinās ar amerikāņu meiteni Rutu, ar kuŗu noslēdza mūža draudzību. Šai laikā kopā ar amerikāni Smitu viņš sarakstīja grāmatu par latviešu baptistu vadoni Viljamu Fetleru „Sentenced to Siberia" (1941), kuŗa pieredzējusi vairākus izdevumus.

Blūmītis ticēja, ka ar amerikāņu uzvaru otrā pasaules kaŗā brīvību atgūs arī Latvija. Tādēļ viņš ASV nepieņēma garīdznieka vietu, jo atzina, ka sabiedriski-politiskais darbs dod vairāk rīcības rosīties un arī personīgi lielāku brīvību nekā draudzes gana ierobežojumi. Viņa darbību atzinīgi novērtēja Latvijas sūtnis Vašingtonā Dr. A. Bīlmanis, par ko liecina vēstules, kuŗas jubilārs glabā kopā ar daudziem atzinības rakstiem, diplomiem, plaketēm un citām atzinības zīmēm, kuŗas saņēmis no amerikāņu organizācijām un institūtiem.

Kaŗam beidzoties, Blūmiša interese pievērsās latviešu bēgļiem Vācijā un viņu dzīvei barakās un kazarmās. Pastnieki viņam katru dienu piegādāja neskaitāmas vēstules ar dažādiem palīdzības lūgumiem. Tie Blūmīti satricināja: viņš pārdeva savu Brulainē iegūto īpašumu un devās lūkot latviešiem mājvietu Dominikāņu republikā. Pirmajā braucienā viņš devās kopā ar amerikāņi Drobelitu, bet nākošajā ar Rīgas Auduma īpašnieku R. Hiršu, kas arī kaŗa priekšvakarā bija paguvis atstāt Latviju. Dominikāņu valdība solīja 26.000 akru zemes bez maksas. Bija izplānota pilsētiņa ar 600 latviešu ģimenēm, taču pasākums nerealizējās, jo ne Blūmītis, ne Hiršs nevēlējās iegrūst latviešus šai vientuļajā salā starp svešiem cilvēkiem. Tā vietā Blūmītis lika aizmetņus 50 latviešu kolonijām ASV. Viņa galvenā cīņa beidzās ar īpaša DP likuma pieņemšanu ASV kongresā, jo bez tā, tikai uz parasto ieceļotāju kvošu pamata, latvieši nevarētu ieceļot pietiekami lielā skaitā. 1947. gadā Blūmītis nopirka t. s. piekabes ratus, kuŗos iekārtoja „dzīvokli" sievai un abiem bērniem un devās pa visām ASV pavalstīm vākt galvotājus ieceļošanai latviešu ģimenēm, kā arī nosūtīt pārtikas saipus uz Vāciju. Viņš brauca no pilsētas uz pilsētu, no kolledžas uz kolledžu, stāstīja par latviešiem Vācijā, kuŗiem nepieciešama palīdzība un kuŗi vēlas ieceļot ASV. Šis brauciens ilga apmēram gadu, un katrā vietā, kur viņš ieradās ar piekabes vāģi, presē parādījās kāds raksts par latviešiem, radās arī atsaucīgi labvēļi. Pēc gaŗā ceļojuma viņš palika ar 10 centiem kabatā, bija zaudējis arī automobili, bet apziņa bija mierīga, jo ceļā bija izdalīti 30.000 uzsaukumu un 10.000 vēstuļu, kuŗās lūdza palīdzību. Un šī palīdzība plūda uz Vāciju latviešiem, kuŗi bieži vien paši nezināja, no kurienes

Māc. Osvalds Blūmītis

isti pienācis sainīšis vai galvojums.

Pēc šī ceļojuma Blūmītim dzīve Bostonā bija jāuzsāk no jauna tāpat kā tikko no Vācijas iebraukušajiem tautiešiem. Kādu laiku viņš darbojās par kapsētas tirgotāju un, atkal kaut cik iekrājis, devās uz Vāciju, Zviedriju un Beļģiju noskaidrot, kādos apstākļos tur dzīvo latvieši. Pierādīts, ka viņš darbojās arī Latvian Relief, Inc. Bostonas nozarē, īrējot telpas un vācot lietotas drēbes un apavus sūtīšanai uz bēgļu nometnēm Vācijā.

Kad dibinājās Amerikas latviešu apvienība, Latvijas sūtniecības vadītājs J. Feldmanis uz Vašingtonu aicināja arī Blūmīti, kuŗu ievēlēja par jaunās latviešu centrālās organizācijas viceprieksšēdi. Viņš noorganizēja arī organizāciju American Institute, kuŗa rikoja sanāksmes lielākajās Bostonas zālēs. Tajās runāja ievērojami redaktori, senātori, tautas vietnieku nama locekļi. Visu lielo baltiešu demonstrāciju priekšgalā, 14. jūniju atceroties, Bostonā viennēr bija O. Blūmītis, tāpat Apspiesto tautu nedēļās, kuŗas sākās prezidenta Eizenhauera laikā. Blūmītis ir visu Bostonas ieceļotāju vadonis, un viņu labi pazīst ne vien mūsu kaimiņi, bet arī poļi, krievi, amerikāņi un citu tautu piederīgie.

1951. gadā Blūmītis Kvinsijas raidītājā katru svētdienu runāja angļu valodā raidījumā „Voices of Oppressed", bet vēlāk ALTS namā iekārtoja pretkomūnisma semināru, kas bija viens no retajiem šādiem iestādījumiem, kas ASV darbojās latviešu mājā.

Lai vēl atzīmēts, ka Blūmītis palīdzējis ap 250 latviešu ģimenēm, segādājot tām pēc ieceļošanas darbu un dzīvokli. Daudziem viņš pat samaksājis ceļa naudu līdz darba vietai. Laikraksta „The Boston Herald" redaktors B. Keninghems 1950. gada 11. jūnijā rakstīja: „Viņš ir Latvijas brīvības cīnītājs, kas pelnījis apbalvojumu. Personīgi nezinu otru vīru, kas darījis vairāk, it sevišķi ievērojot, ka viņa vienīgie ieroči ir drosme, ticība un darba sīkstums." Latvieši dažreiz ar atzinībām tomēr ir pārāk atturīgi, un tā arī Blūmītim nācies piedzīvot dažu labu sarūgtinājumu. Viņa veikums tautiešu labā pilnībā vēl nav novērtēts.

Tagad O. Blūmītis ir notārs, Anveja firmas pārstāvis ar pietiekamu eksistenci. Daudzi ieceļotāji materiālajā laukā aizsteigušies viņam tālu priekšā. Kāds tautietis, apmeklēdams viņa māju un redzēdams daudzos diplomus pie sienas, noteicis: „Daudz tu esi dzīvē padarījis, bet nekā neesi sev iekrājis." Laicīgās mantas O. Blūmītim nav, bet ir un paliks tas, ko viņš devis citiem — latviešu tautai un Latvijai.

Osvalds Akmentiņš

Gaŗezera izlozes aktīvie darbinieki: priekšā no kreisās — padomes loceklis V. Intsons, laimestu vilcēji Ardis, Baiba un (mazliet tālāk) Kaija, padomes loceklis P. Golts un valdes priekšsēdis V. Vārshergs; aizmugurē tenors P. Lielzuika, padomes priekšsēdis V. Treimanis, padomes loceklis J. Gailītis un R. Jankavs.

Foto: R. Rollis

GAŖEZERA IZLOZE

Kalamazū latviešu biedrības telpās, klātesot Gaŗezera nometnes vadībai, 29. decembrī izlozēja laimestus plaši izvērstajā un izreklāmētajā Gaŗezera mantu izlozē. Ja 21. septembŗa Gaŗezera padomes sēdē vienojās sākumā paredzēto izlozes terminu pārcelt uz vēlāku laiku, tad tagad jākonstatē, ka tas bijis pareizi darīts un devis jūtami lielākus ienākumus. Izlozes kārtotājs J. Gailītis un darba tehniskais veicējs grāmatvedis Ed. Šneiders minētajā septembŗa sēdē ziņoja, ka lozes pārdotas par 9596 dol., bet izlozes dienā šī summa bija pieaugusi uz 12.547 dol.

Gaŗezera valdes pr-dis V. Vārsbergs ar gandarījumu uzsvēra, ka sabiedrības atsaucība bijusi lielāka nekā cerēts, kas liecina, ka Gaŗezera lielā nozīme ir izprasta un atzīta, tādēļ lozes pirktas mazāk cerībā uz laimestu, bet vairāk šī latviešu centra atbalstam. No tā ar prieku jāsecina, ka latvieši atbalsta pasākumus, kuŗu vērtību redz un kuŗu sekmēm tic. J. Gailītis savukārt pateicās grāmatvedim Ed. Šneideram, kas visā aizvadītajā gadā savu brīvo laiku bez atlīdzības ziedojis izlozes tehniskajai izkārtošanai.

Izlozē bija 210 priekšmetu. No Gaŗezera padomes locekļu V. Intsona un P. Golta pārraudzītā „Laimes rata" lozes vilka jaunieši — Kaija Lielzuika un Baiba Rule, bet četri „skrīveŗi" steidzās pierakstīt laimīgo ložu numurus. Vajadzēja tomēr 2 stundas, kamēr noskaidroja visus laimētājus.

Zemesgabalu 1500 dol. vērtībā Latvijas ciematā pie Gaŗezera laimēja Z. Zaķis Saginavā (loze Nr. E-8311), valsts iekšējā aizņēmuma zīmi 500 dol. vērtībā — A. Kalns Ohio (C-8755), pastmarku kollekciju 250 dol. vērtībā — L. Rops (C-6218), mākslinieka O. Grundes gleznu — J. Laucis Grand Rapidos (B-3712), galda televizijas aparātu — P. Ozoliņš Kalamazū (B-3419), radio pulksteni — A. Krūms Grand Rapidos (B-6856), radioaparātu — Dr. V. Štraube Ohio (C-5763), dīvāna spilvenu — R. Mikelsons Mineapolē (B-9078) un A. Kiršteins Franklinparkā (C-1853) un izšūtu galdautu — C. Rasmusena Kalifornijā (B-9598). Šie bija 10 galvenie laimesti. Pārējos laimestus tuvākajā laikā izsludinās abos Ziemeļamerikas latviešu laikrakstos un piesūtīs laimētājiem mājās, ja tie uz lozes pasakņa būs atzīmējuši adresi. Žurnāla „Treji Vārti" laimētāji (1968. gada komplekts) lūgti mazliet pacīties, jo gadagājuma pēdējais numurs iznāks tikai janvārī.

Piezīmējams, ka laimestus izlozei bija ziedojuši: zemesgabalu — Kristus draudze Detroitā, pastmarku kollekciju — V. Treimanis Detroitā, O. Grundes gleznu — J. Dūrējs Detroitā, vienu spilvenu un galdautu — H. Dzenis Čikagā, bet otru spilvenu — kāda labvēle Longailendā. Pārējie laimesti iegādāti ar loterijā iegūtajiem līdzekļiem.

E. B.

Redaktora piezīmes

Lasītāji, droši vien, būs bijuši ļoti pārsteigti, vismaz izbrīnījušies, atrazdami mūsu laikraksta iepriekšējā numurā ziņojumu par Latvijas valstssvētku sarīkojumiem Grand Rapidos un Minesotā. Pie šīs savdabības izskaidrojuma pakavēšos mazliet vēlāk, vispirms:

Esam saņēmuši daudz lasītāju sūdzību, it sevišķi pēdējā laikā, par mūsu laikraksta nerēgulāru un pārāk vēlu saņemšanu, dažiem numuriem nepienākot nemaz. Lai cik tas žēl, bet jāatzīstas, ka esam bezspēcīgi kaut ko darīt, lai laikraksta saņemšana uzlabotos, jo „cīņā" ar Kanadas un ASV pastu līdz šim esam vienmēr palikuši zaudētāji; nešaubāmies, ka zaudētāji paliksim arī turpmāk, kaut bezcerīgo cīņu, protams, turpināsim. Varam tikai paskaidrot, ka no mūsu puses darīts viss iespējamais, lai laikraksts lasītājus sasniegtu kārtīgi. Iespiešanas dienas vakarā mēs visus izsūtāmos numurus, jau sašķirotus atsevišķos maisos pēc saņemamām vietām, nododam pastā, ievērojot visus pasta noteikumus. Ja laikraksts tomēr lasītājus nesasniedz kārtīgi, vainīgs ir tikai pasts. Mūsu sūdzības pastā vienmēr palikušas bez rezultātiem, dzirdēti tikai dažādi aizbildinājumi un „izskaidrojumi", pavisam reti solīta stāvokļa uzlabošana. Prakse rāda, ka mazākais Toronto stāvoklis uz laiku uzlabojies, ja paši lasītāji sūdzējušies galvenajā pastā.

Tāds ir pašreizējais nepatīkamais stāvoklis. Varam ļoti labi saprast lasītāju neapmierinātību, bet varam arī tikai lūgt netiesāt mūs — nevainīgos, jo pret pasta iestāžu nolaidīgo darbu pātiešām nespējam nekā panākt. Varbūt lasītājiem mazs mierinājums būs fakts, ka mums šai ziņā klājas vēl bēdīgāk?

Tā, piemēram, redakcija 4. janvārī saņēma krietnu žūksnīti vēstuļu no ASV, kas visas, kā zīmogi nepārprotami liecināja, pastā bija nodotas — novembrī... Ja tā būtu viena vēstule vai dažas, kas pasta kastē iemesta vienā pilsētā un vienā dienā, varētu pieņemt, ka kāds pasta maiss ceļā noklīdis un ilgi maldījies, kamēr sasniedzis mērķi. To varētu saprast, jo misekļi atgadās vienmēr. Bet vēstules bija izsūtītas no dažādām vietām — Grand Rapidiem, Mineapoles, Ročestras, Elizabetes un citām pilsētām, zīmogotas dažādās dienās, visas gan novembrī. Šo mistiku, liekas, nespēs izskaidrot pat amerikāņu un kanadiešu pasts, kuŗš nu šai gadījumā būtu vainīgais. Uz aploksnēm nekādas pasta atzīmes par vēstuļu klejošanu nebija atrodamas. Tā fakts ir un paliek, ka šo vēstuļu žūksnīti saņēmām tikai sešās nedēļās pēc izsūtīšanas.

Tas ir iemesls, kādēļ mūsu laikraksta iepriekšējā numurā vēl ziņojām par Latvijas valstssvētku sarīkojumiem. Mūsu līdzstrādnieki šai nosebojumā nav vainīgi. Viņi savu uzdevumu bija veikuši, notikumus aprakstījuši un laikus redakcijai izsūtījuši. Lai viņu pūles nepaliktu veltīgas, pasta aizkavētos ziņojumus sākām iepriekšējā numurā, kaut stipri saīsinātā veidā, publicēt, it sevišķi arī tādēļ, ka attiecīgo pilsētu lasītāji šos ziņojumus gaidījuši un, iespējams, nopukojušies, ka redakcija tos nesniedz. Arī šai numurā ievietojam vairākus aizkavētos ziņojumus, tādi būs arī nākošajā. Visus sūtītos materiālus tomēr izlietot vairs nav iespējams, tādēļ lūdzam lidzstrādniekus šo kļūmīgo situāciju saprast.

Varētu vēl piebilst, ka decembrī vien bijuši seši noskaidroti gadījumi, kā pierādījies telefoniskā sarunā ar sūtītājiem, ka redakcijai adresētas vēstules cejā pilnīgi pazudušas. Jeb vai tās tomēr nebūtu pazudušas, tikai joprojām vēl ceļo? Uz šo jautājumu, liekas, nespēs atbildēt arī pasts. Atliek tikai gaidīt, varbūt pēc mēneša, diviem vai trim pienāk arī šīs vēstules. Mums ir zināms gadījums, kad kāds no mūsu lasītājiem laikraksta numuru saņēmis pēc viena gada un trim mēnešiem. Ziemeļamerikas pastā iespējamas visbrīnumainākās lietas!

Alfrēds Vinčels

KOMPONISTS A. JĒRUMS . . .

(Pārtrauts no 3. lpp.)

jaunāk — par „sabiedrisku darbinieku".

Šīs visas lietas bija svešas pirms kādiem 30 gadiem, kad Irēnas Bergmanes dzīvokli sacerējām, rakstījām un lasījām kopīgi izstrādāto latviešu mūzikas manifestu. Aiz kalniem arī jautri briži, nebēdīgās dienas un naktis Merķeļa ielas augstajā dzīvoklī Arnolda Sildega saimniecībā, Līgusoņu konventa telpās vai Romas pagraba velvēs. Bet daudz kalnu vēl priekšā — vēl grūtākos apstākļos. Lai nu nepietrūkst spēka un darba rosmes! Uz to — lai priekā! — sveicinām mūsu Albertu Jērumu — šodienas latviešu komponistu, diriģentu un domātāju.

Imants Sakss

Tedis Zieriņš (pa kreisi) un Viktors Vīksniņš ar goda rakstiem, kuŗus par patriotismu un lojālitāti katru gadu piešķir Amerikāņu leģiona veterānu preses apvienība.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu skaņu mākslinieku kopas tradicionālo egles vakaru 1. janvārī ar uzrunu atklāja kopas vicepr-de E. Druva, bet māc. R. Zariņš teica svētrunu. Sarīkojumam piemērotas dziesmas, kā arī operu ārijas, tercetu no operas „Trubadūrs" un duetu no operas „Zemnieka gods" dziedāja mākslinieki S. Prince, I. Selga, A. Kellijs, M. Santiago un M. Ābele, klavierpavadījumus spēlējot pianistei A. Dzirkalei. Vakars aizritēja lielā sirsnībā ar pašapdāvināšanos un mielastu.

A. C.

● Trijos Ziemsvētku vakara un divos dienas dievkalpojumos Ņujorkā piedalījās nepilni 2000 latviešu luterāņu. Svētku vakarā Betlemes baznīca Bruklinā bija labi apmeklēta, solisti soprāns Skaidrīte Prince un baritons Visvaldis Gedulis, bet svētku dziesmu nodziedāja bērnu koris. Jonkeros apmeklētāju skaits bija nedaudz zem 500, piedaloties bērnu un Bronksas korim. Salā dziedāja Longailendas koris un tenors Alberts Vēciņš. Pirmajos svētkos dievkalpojums notika Bruklinā un Jonkeros. Dievkalpojumu apmeklētāju skaitu ietekmēja t.s. Hongkongas gripa, kuŗa māca daudzus ņujorkiešus, bet citiem lika būt piesardzīgiem.

● Jaungada sagaidīšanas balles Ņujorkā šogad bija mazāk apmeklētas nekā iepriekšējos gados. To varētu izskaidrot ar sliktajiem laika apstākļiem vai t. s. Hongkongas gripu, kuŗa „apciemojusi" arī Ņujorkas latviešus. Jaungada sagaidīšanas sarīkojumā Statlera Hiltona viesnīcā bija pulcējušies ap 600 apmeklētāju, kas Penn Top zālē dejoja valšus un citas vecākiem gada gājumiem piemērotas dejas, bet Sky Top zālē nodevās modernākiem ritmiem. Sarīkojumu kopīgi bija rīkojusi ALJA ar Ņujorkas latviešu organizāciju padomi. DV apvienības sarīkojumā pašu namā bija pulcējušies 25 dalībnieki.

KALAMAZŪ

● Sv. Jāņa draudzes eglītes vakarā baznīcas sabiedriskajās telpās svētdienas skolas audzēkņi skolotājas Ainas Lielzuikas vadībā priekšnesumos sniedza deklamācijas, spēlēja klavieres un dziedāja. Visus bērnus apdāvināja nepacietīgi gaidītais Ziemsvētku vecītis, bet vecākajiem bērniem, kuŗi apmeklē svētdienas skolu, draudzes vadība dāvināja Jāņa Jaunsudrabiņa prozas balvas fonda izdoto grāmatiņu „Piemini Latviju". Ziemsvētku vakara dievkalpojumu kuplināja prof. V. Rušēvics ar vijoles solo, ērģeļpavadījumus spēlējot amerikāņu profesoram H. Reijam, bet tenors Pēteris Lielzuika un Kalamazū vīru koris diriģenta R. Zuikas vadībā dziedāja Ziemsvētku dziesmas.

E. B.

ROČESTRA

● Valmierietis Andrejs Rencis 5. decembrī atskatījās uz 60 mūža gadiem. Dzimis tirgotāja ģimenē, viņš tomēr mazāk interesējās par tēva veikalu, bet jau agrā bērnībā sadraudzējās ar ūdeņiem: pirmais makšķeres iemetiens Līdzas upē viņu piesaistīja uz mūžu šai veselīgajai nodarbībai, liekot izvērsties par īstu meistaru. Latvijā būs grūti atrast ezeru vai upi, kuŗā viņš nebūtu izmēģinājis roku. Labi zinādams visu zivju iemīļotāko ēsmu, kā arī laiku, kad tā pasniedzama, viņš viennēr vilcis bagātīgus lomus. Valmierā viņš bija arī kaislīgs mednieks, darbodamies vietējā mednieku biedrībā. Pārcēlies uz dzīvi Rīgā, A. Rencis strādāja 2. pilsētas slimnīcas administrācijā, uzsāka tautsaimniecības studijas un bija aktīvs sportists biedrībā Rīgas Vilki (kādreiz Vanderers). Ar otru pasaules kaŗa bēgļu straumi nokļuvis Vācijā, viņš pārbaudīja upju bagātību ar forelēm, bet 1950. gadā izceļoja uz ASV, kur joprojām turpina makšķerēšanas kaislību, bieži iegriežoties arī Kanadā. Tā, piemēram, viņš dažu labu lomu izcēlis arī no Notavasagas upes Saulainē.

Sed.

ELIZABETE

● Elizabetes-Ņuarkas latviešu ev.-lut. draudzes padomes loceklis Jānis Barlots 28. novembrī atskatījās uz 60 mūža gadiem. Viņu sveica draudzes mācītājs T. Vēdzele un draudzes pr-ks V. Lejnieks ar apm. 50 viesiem, to vidū 22 draudzes padomes locekļiem. Jubilārs dzimis 1908. gada 24. novembrī Mētrienas pagastā, beidzis meldeŗu ģildes mechanikas skolu un strādājis par dzirnavnieku-mechaniķi pie šīs ģildes visas Latvijas apjomā, bet pēdējos gados Ļaudonas dzirnavās. ASV ieceļojis 1951. gadā, apmetoties Elizabetē un visu laiku rosīgi darbojoties latviešu draudzē.

● Auto katastrofā 9. novembrī nogalināto Zigfrīdu Raimondu Torsteru (dzimis 1936. gada 4. jūlijā) pēdējā gaitā uz Monmouth Memorial Park kapsētu 13. novembrī izvadīja māc. T. Vēdzele, kas 10 dienu vēlāk pēdējā ceļā uz Rahway kapsētu pavadīja arī pēc smagas slimības 78 gadu vecumā 16. novembrī mirušo Pēteri Tauriņu.

V. N.

MINESOTA

● Dvēseļu pulkiem 7. novembrī pievienojies gados vecākais latviešu strēlnieks Andrejs Bērziņš, kas bija dzimis 1887. gada 12. novembrī Viesienas pagastā. Pirmā pasaules kaŗa laikā viņš dienēja latviešu strēlnieku rezerves pulkā, piedaloties arī kaujās pie Ložmetējkalna, bet pēc kaŗa strādāja savā lauku saimniecībā. Pirmos gadus pēc otra pasaules kaŗa aizvadījis dažādās bēgļu nometnēs Vācijā, viņš 1955. gadā ieceļoja ASV un apmetās uz dzīvi Mineapolē, kur bija vietējās latviešu ev.-lut. draudzes pērminderis, kā arī darbojās DV apvienībā un Latviešu strēlnieku kopā. Pēdējā gaitā aizgājēju izvadīja māc. P. Langins, goda sardzē stāvot DV apvienības pārstāvjiem ar karogu. DV un strēlnieku kopas vārdā atvadījās A. Leiše. Par aizgājēju sēro dēli Jānis un Otto ar ģimenēm Mineapolē, dēls Arvīds dzimtenē un meita Gaida Raita ar ģimeni Kanadā.

Andr. L.

ČIKAGA

● Amerikāņu leģiona veterānu preses apvienība katru gadu apbalvo personas, kas izrādījušas patriotismu un lojālitāti Amerikas savienotajām valstīm. Šogad no četriem apbalvotajiem trīs bija latvieši: Viktors Vīksniņš, Irma Vīksniņa un Tedis Zieriņš. Svinīgā sanāksmē Čikagā nacionālo gvardu ģenerālis F. Kēns (Kane) pasniedza goda diplomu Viktoram Vīksniņam par darbību Apspiesto tautu komitejā, izceldams viņu par priekšzīmi ikvienam amerikānim. Atzinības rakstus saņēma Irma Vīksniņa un Tedis Zieriņš par pretkomūnistiskiem rakstiem amerikāņu laikrakstos un periodiskos izdevumos. Irma Vīksniņa devusi arī vairākus informātīvus ziņojumus par latviešu pasākumiem, bet Tedis Zieriņš apmeklējis amerikāņu baznīcas, skolas un universitātes ar priekšlasījumiem un filmas „My Latvia" izrādēm. Visi apbalvotie saņēma krūšu nozīmi — zelta zvaigzni, kas simbolizē ASV karoga zvaigznes.

I. Š.